Ἔτος Α΄. Ἐκδίδεται τῇ 1/13 καὶ 15/27. ἑκάστου μηνός. Ἐν ΛΕΙΨΙΑι τῇ 15/27 Ὀκτωβρίου 1881 Τιμὴ ἐτησία προπληρωμένη εἰς χρυσόν. Φράγκ. 40. Μάρκ. 32. Ρούβλ. 16. Ἀρ. 12.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. Ἐκ τῶν νέων ἡμῶν ἐπαρχιῶν. Ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν. — Ἀνταπόκρισις ἐξ Ἀθηνῶν. — Τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν θέατρον. — Ὁ Παρνασσός. Μῦθος Κριλώφ. — Ὁ Ἐδισσῶν. — Ἑλληνὶς καλλιτέχνις ὑπὸ Σ. Α. Κ. — Τὰ Ἀπομνημονεύματα τῆς βασιλίσσης Μαργαρίτας τῆς Ναβάρρας (συνέχεια καὶ τέλος). — Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Προέδρου Γάρφηλδ. — Ἐκ τῶν τοῦ Λαμαρτίνου. — Σπυρίδων Ζαμπέλιος. — Ἡ Σαπφώ. — Ὁ βαρῶνος Χάϋμερλε, ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Αὐστροουγγαρίας. — Βυζαντιναὶ εἰκόνες. Ἀνδρόνικος Κομνηνός (συνέχεια). — Πολιτικὴ ἐπιθεώρησις. — Νεκρολογίαι. — Διάφορα.

ΕΙΚΟΝΕΣ.

Ἐκ τῶν νέων ἡμῶν ἐπαρχιῶν. Τὰ Τέμπη. — Σπυρίδων Ζαμπέλιος. — Ἡ Σαπφώ. — Τὸ ἐν Ἀθήναις ἀρχαῖον θέατρον τοῦ Διονύσου. — Ὁ βαρῶνος Χάϋμερλε, ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Αὐστροουγγαρίας.

ΕΚ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΗΜΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ.

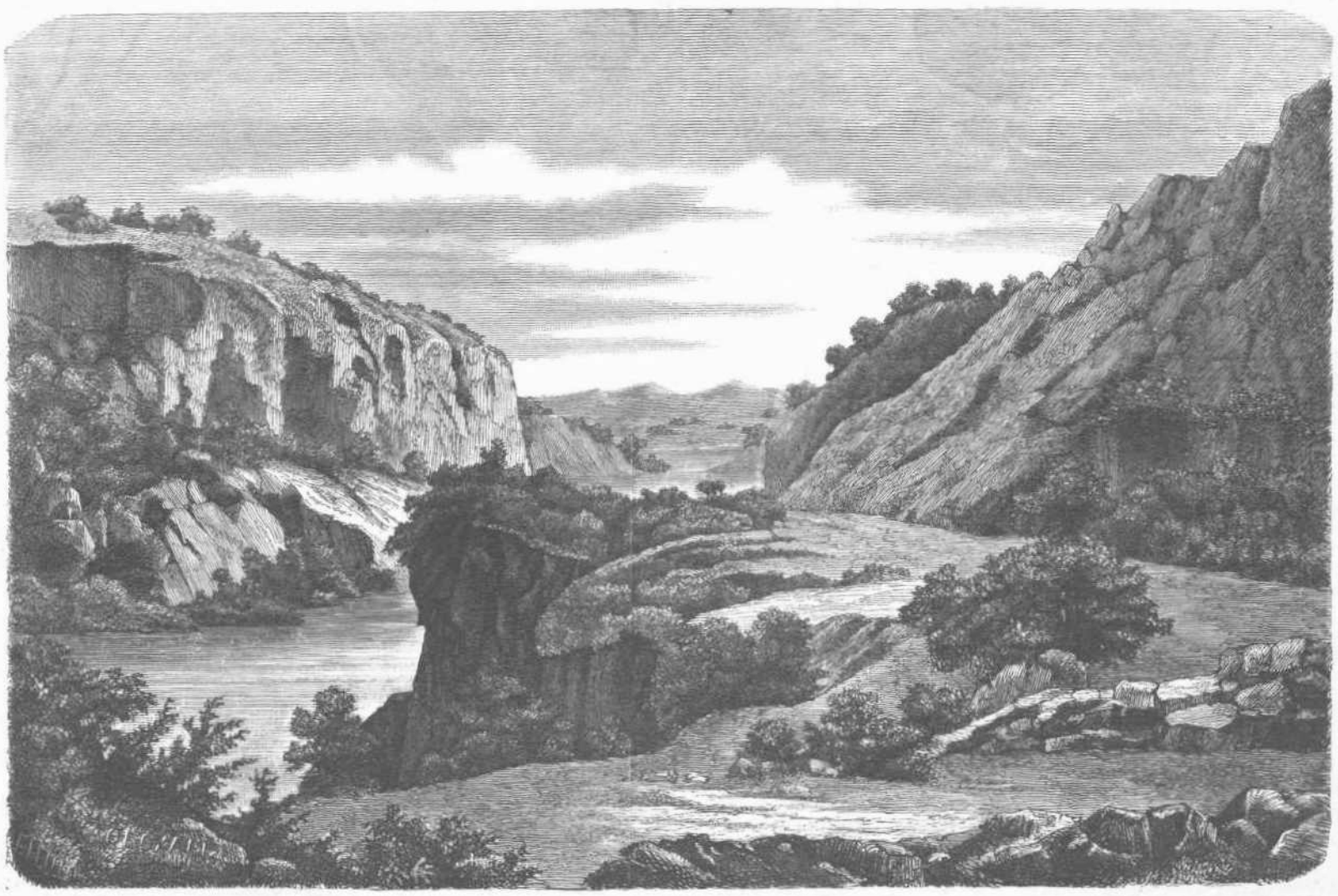

ΤΑ ΤΕΜΠΗ.

ΑΙ ΝΕΑΙ ΗΜΩΝ ΕΠΑΡΧΙΑΙ.

Η ΚΟΙΛΑΣ ΤΩΝ ΤΕΜΠΩΝ.

(μετὰ εἰκόνος.)

Ἡ Θεσσαλία, ἡ τὴν ἕνωσιν αὐτῆς τὴν πολυπόθητον μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος πανηγυρίζουσα, εὐμοιρεῖ γραφικῶν τοποθεσιῶν, αἵτινες διατελοῦσιν ἀκόμη ἄγνωστοι εἰς τοὺς περισσοτέρους, καθότι ἕνεκα τῆς κακῆς αὐτῆς διοικήσεως ἡ ταλαίπωρος ἐκείνη χώρα δὲν ηὐτύχει νὰ ἴδῃ συχνὰ περιηγητὰς διερχομένους αὐτήν. Ἑπομένως καὶ οἱ φυσικοὶ αὐτῆς θησαυροὶ διέμενον οἱονεὶ κεκρυμμένοι.

Σήμερον αἰὼν νέος, αἰὼν πολιτισμοῦ καὶ ἐλευθερίας ἐγκαινίζεται ἐν τῷ ὡραίῳ ἐκείνῳ τόπῳ· σήμερον ἄρχονται ἀποκαλυπτόμενοι καὶ οἱ τῆς φύσεως αὐτοῦ θησαυροί. Ὁδοὶ θὰ χαραχθῶσι, σιδηρόδρομοι θὰ διασχίσωσι μετ' οὐ πολὺ τὴν εὔφορον χώραν, καὶ πανταχόθεν θέλουσι συρρεύσει οἱ περιηγηταί, ὅπως θαυμάσωσι τὰς ὄντως θαυμασμοῦ ἀξίας ἐκείνας τοποθεσίας.

Ἐπιθυμοῦντες νὰ δώσωμεν μικράν τινα προκαταβολικὴν ἰδέαν τῶν θαυμάτων τῆς φύσεως, τὰ ὁποῖα θέλουσιν ἀποκαλυφθῇ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν τῶν περιηγητῶν, παραθέτομεν τινὰς ἐκ Θεσσαλίας εἰκόνας, ἃς μετὰ πολλοῦ τοῦ κόπου κατωρθώσαμεν νὰ προμηθευθῶμεν. Ἀρχόμεθα δὲ διὰ τῆς εἰκόνος τῆς γραφικωτάτης, τῆς ἀθανάτου κοιλάδος τῶν Τεμπῶν, ἣν σήμερον δημοσιεύομεν.

Τὰ Τέμπη! Ποίας ἐντυπώσεις, ποίας συγκινήσεις δὲν γεννᾷ εἰς τὸν ἄνθρωπον αὐτὸ μόνον τὸ ὄνομα! — Τὰ Τέμπη! Ἡ ὡραία, ἡ ἱερὰ κοιλάς, ἥτις ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀντικρύζει τὰς ὑπερηφάνους κορυφὰς τοῦ χιονοσκεποῦς Ὀλύμπου, τῆς ἀρχαίας τῶν Θεῶν κατοικίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς δασυσκίους τῆς Ὄσσης ὑπωρείας. — Τὰ Τέμπη! Ἡ καταπράσινος κοιλάς, ἣν ὁ Πηνειὸς ἐν μέσῳ συσκίων ὀχθῶν διαρρέει. Τίς δύναται ἐπισκεπτόμενος τὴν κοιλάδα ταύτην νὰ μὴ μείνῃ ἔκπληκτος ἐνώπιον τῆς ἐκτάκτου λαμπρότητος, ἐνώπιον τοῦ θείου μεγαλείου τῆς τερπνοτάτης ταύτης γωνίας τῆς γῆς, ἣν καὶ τοῦ μεγαλειτέρου ποιητοῦ ὁ κάλαμος δὲν δύναται ἐπαξίως νὰ ὑμνήσῃ;

Ἐνταῦθα κατακυριεύουσι τὴν φαντασίαν ἡμῶν αἱ ἀναμνήσεις τῆς ἀρχαιότητος· ἐνταῦθα ἡ δροσερότης, αἱ τῆς φύσεως καλλοναὶ ἀνακαλοῦσιν εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους συγγραφεῖς, οἵτινες ποιητικώτεροι τῶν νεωτέρων, ἐθαύμασαν καὶ περιέγραψαν τὴν κοιλάδα ταύτην διὰ λόγων καὶ στίχων ἐνθουσιαστικῶν· ἐνταῦθα, ἐν τῇ στενῇ ταύτῃ καὶ καταφύτῳ διόδῳ μεταξὺ Ὄσσης καὶ Ὀλύμπου, καταλαμβανόμεθα ὑπὸ τοῦ ἀπαραμίλλου μεγαλείου τῆς φύσεως.

Ἡ θέα τῶν ἀποτόμων καὶ ὑψηλῶν βράχων ἀφ' ἑνὸς, οἵτινες ἑκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ ὑπέρκεινται, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ ἡσυχος ροῦς τοῦ Πηνειοῦ, ὅστις "δίκην ἐλαίου κυλίει ἠρέμα τὰ ἀργυρᾶ αὐτοῦ νάματα", ἐκπλήττουσι τὸ βλέμμα καὶ τὴν φαντασίαν ἡμῶν. Ἀπὸ τῶν καταφύτων τῆς Ὄσσης χαραδρῶν κατέρχονται τὰ ὕδατα καὶ διαρρέουσι τὸν χλοερὸν τάπητα τῆς κάτωθεν πεδιάδος, ἀπὸ δὲ τοῦ ὕψους αὐτοῦ μᾶς προσβλέπει μὲ τὰς βραχώδεις αὐτοῦ κορυφὰς ὁ Ὄλυμπος, ἔνθα ἵσταται τοῦ νεφεληγερέτου Διὸς ὁ ἀκτινοβόλος θρόνος.

Τὸ ἄγριον ἐνοῦται ἐνταῦθα μὲ τὸ γλυκύ, μὲ τὸ ἤρεμον τῆς φύσεως, καὶ ἐν τῇ ἀντιθέσει ταύτῃ, τῇ σπανίᾳ καὶ ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις ποιητικῇ, ἔγκειται ὁ ἀληθὴς χαρακτηρισμὸς καὶ τὸ πραγματικὸν μεγαλεῖον τῆς τερπνῆς ταύτης τῶν Τεμπῶν κοιλάδος. Ἐνταῦθα καὶ ἐκ βάθους ψυχῆς ἀναφωνεῖ ὁ Χριστιανός· "Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, καὶ οὐδεὶς λόγος ἐξαρκέσει πρὸς ὕμνον τῶν θαυμασίων σου!"

Ἐν προσεχεῖ τεύχει τὸν Ὄλυμπον.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ.

Τῇ 1|13 Ὀκτωβρίου 1881.

Σήμερον ὑπελόγιζον ὅτι ἔμελλον νὰ γράψω Ὑμῖν περὶ τῆς τελετῆς τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ ἀγάλματος τοῦ Βύρωνος, οὗ ἐγκαίρως ἐδημοσίευσεν ὁ Ἕσπερος τήν τε περιγραφὴν καὶ τὴν εἰκόνα. Τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἱδρύσεως τοῦ ἀγάλματος τούτου εἶχεν ἀναλάβει ὁ ὁμώνυμος τῷ ποιητῇ Σύλλογος Βύρων, χορηγήσαντος καὶ τοῦ δήμου Μεσολογγίου ἄξιον λόγου χρηματικὸν ποσόν. Μετὰ παρέλευσιν δὲ ἐτῶν ἱκανῶν καὶ καταβολὴν ἱκανοῦ ζήλου παρὰ τῶν ἑταίρων τοῦ Συλλόγου κατωρθώθη ἡ περισυναγωγὴ τῶν ἀναγκαίων χρημάτων καὶ ἡ κατασκευὴ καὶ ἵδρυσις τοῦ ἀνδριάντος. Ὑπελείπετο δὲ μόνη ἡ ἐπίσημος τελετὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων. Ὡς εἰκὸς δέ, ὑπελογίζετο ὅτι πρὸς ὁρισμὸν τῶν εἰς τὴν τελετὴν ταύτην ἀναφερομένων ζητημάτων θὰ ἐπήρχετο ἡ προσήκουσα μεταξὺ τοῦ Συλλόγου Βύρωνος καὶ τοῦ δήμου Μεσολογγίου συνεννόησις. Ἀλλ' ἄλλως, φαίνεται, ἔδοξε τοῖς νεαροῖς Βυρωνίδαις, οἵτινες συνελθόντες ὥρισαν τὴν τε ἡμέραν τῶν ἀποκαλυπτηρίων, (ἔμελλε δὲ νὰ εἶνε ἡ 27 Σεπτεμβρίου) καὶ τοὺς μέλλοντας νὰ ὁμιλήσωσιν. Ὁ δῆμος Μεσολογγίου ἀφ' ἑτέρου ὥρισεν ἄλλους καὶ ἄλλως διενοεῖτο νὰ ῥυθμίσῃ τὰ τῆς τελετῆς. Τέλος δ' ὅμως ἐφάνη ἐπελθοῦσα ἡ ἀναγκαία συνεννόησις. Ἀλλ' αἴφνης οἱ Μεσολογγῖται προκηρύσσουσιν ὅτι ἀδυνατοῦσι νὰ προβῶσιν εἰς τὰ τῆς τελετῆς ἕνεκα τῆς κακῆς ὄψεως τῆς ἀκαθάρτου αὐτῶν πόλεως, ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀναγκαίων χρηματικῶν πόρων, ἕνεκα τῆς μὴ ὑπάρξεως καταλυμάτων διὰ τοὺς πολλοὺς ἐκεῖσε χάριν τῆς τελετῆς μεταβησομένους καὶ τὰ τοιαῦτα. Καὶ ἐν τούτοις ὁ Σύλλογος Βύρων εἶχεν ἤδη καλέσει ἐπισήμως ἡμεδαποὺς καὶ ξένους εἰς τὴν τελετὴν καὶ οἱ ῥήτορες τῆς ἡμέρας μονονοὺ ἐπεβιβάζοντο ἐπὶ τοῦ σκάφους ὅπερ ἔμελλε νὰ μεταγάγῃ αὐτοὺς εἰς τὰς ἡρωϊκὰς ἀκτάς. Κωμικὴ ἦτο ἡ παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τὰς παραμονὰς τῆς τελέσεως τῶν ἀποκαλυπτηρίων δημοσιευομένη ἐν ταῖς ἐφημερίσι δήλωσις ὅτι γίνεται ἢ δὲν γίνεται ἡ τελετή. Τὸ κοινὸν προὐκαλεῖτο παρὰ μὲν τῶν Μεσολογγιτῶν νὰ πιστεύσῃ ὅτι ὁ ἀνδριὰς τοῦ Βύρωνος θὰ μένῃ κεκαλυμμένος μέχρι τῆς 11 τοῦ προσεχοῦς Ἀπριλίου, παρὰ δὲ τῶν ἑταίρων τοῦ Συλλόγου ὅτι ἡ τελετὴ γενήσεται ἀνυπερθέτως τῇ 27 Σεπτεμβρίου.

Τέλος ἐνίκησαν οἱ ἰσχυρισμοὶ τῶν Μεσολογγιτῶν, ἡ τελετὴ ἀνεβλήθη μέχρι τῆς σαρώσεως τῶν ὁδῶν τῆς ἐνδόξου, ἀλλ' ἀκαθάρτου πόλεως, καὶ ἔπαυσαν αἱ ἐφημερίδες δημοσιεύουσαι τὰ communiqués τοῦ προεδρείου τοῦ Βύρωνος καὶ τὰ ἐκ Μεσολογγίου τηλεγραφήματα τοῦ δημάρχου. Αἴφνης σήμερον ἀνηγγέλθη καὶ πάλιν ἐξ ἀπροόπτου ὅτι τἀποκαλυπτήρια γενήσονται τῇ 25 τοῦ ἀρξαμένου Ὀκτωβρίου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ πηγὴ εἶνε μεσολογγιτική, περιμένομεν νὰ ἴδωμεν ἂν εἰς τὴν ἔκτακτον δραστηριότητα τοῦ δήμου τῶν Μεσολογγιτῶν πρὸς κάθαρσιν τῆς πόλεως ἐντὸς ἑνὸς μόνον μηνὸς θἀνταποκριθῇ ἡ φιλοτιμία τοῦ Συλλόγου Βύρωνος. Εὐχόμεθα ὁπωσδήποτε νὰ τελειώσῃ ταχέως ἡ ἱστορία αὕτη τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ ἀνδριάντος, ἥτις ἕνεκα τῶν τελευταίων συμβάντων ἀπέβαλε πολὺ τῆς σπουδαιότητος μεθ' ἧς ὤφειλε νὰ τελεσθῇ.

Εὐχαρίστως ἀναγγέλλω Ὑμῖν σήμερον ὅτι οἱ Ἄγγλοι ἐπίτροποι οἱ μετασχόντες τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπὶ τῆς διαχαράξεως διεθνοῦς ἐπιτροπῆς ἀνέλαβον νὰ συντάξωσι τὸν χάρτην τῆς νέας ἡμῶν ὁροθετικῆς γραμμῆς ὑπὸ κλίμακα 1 : 50000, ὅστις καὶ ἐκδοθήσεται δαπάναις τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, φέρων γαλλιστὶ γεγραμμένα τὰ ὀνόματα τῶν τόπων. Μετέσχον δὲ, καθ' ἃ λέγεται, τῶν ἐργασιῶν ἐκ τῶν ἡμετέρων ὁ εὐπαίδευτος λοχαγὸς τοῦ μηχανικοῦ κ. Πέτρος Λυκούδης καὶ μέχρι τινὸς ὁ συντάξας τὸν εἰδικὸν χάρτην τῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας, τὸν ἐπ' ἐσχάτων παρ' ἡμῖν ἐκδοθέντα, κ. Μιχαὴλ Χρυσοχόος. Χαίρομεν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἐκτιμήσει τῆς ἐργασίας τῶν παρ' ἡμῖν τοπογράφων, ἐπειδὴ ἄλλως τὰ τῆς γεωγραφίας ἔχουσιν ἀληθῶς ἐν Ἑλλάδι ὡς οἰκτρότατα. Ἔτι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν πρὸς διδασκαλίαν τῆς γεωγραφίας ἐν τοῖς σχολείοις, ἥτις καὶ τὴν σήμερον χωλαίνει οὐσιωδῶς, οὐδ' οἱ ἀναγκαῖοι χάρται ὑπῆρχον, ἄξιοι ὁπωσδήποτε τούτου τοῦ ὀνόματος, ἕως ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων δαπάναις τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ κ. Στεφάνου Ζαφειροπούλου οἱ σήμερον παρ' ἡμῖν ὑπάρχοντες ἄριστοι χάρται. Ἐν δὲ τῇ μεσαίᾳ καὶ ἀνωτέρᾳ παιδεύσει τοῦ ἔθνους οὐδενὸς λόγου τυγχάνει ἡ γεω-

γραφία. Καὶ ὅμως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι σήμερον εἰς τὸν ἀληθῆ πολιτισμὸν ἐν τοῖς πρώτοις συμπαρομαρτεῖ ἡ γνῶσις τῆς γεωγραφίας. Οὐδεὶς ἀγεωγράφητος εἰείτω πρέπει νὰ λέγηται τὰ νῦν διὰ μικρᾶς ἀλλοιώσεως τοῦ γνωστοῦ πλατωνικοῦ ῥήματος. Ἔπρεπε, συνιδότες τὰς ἐλλείψεις ἡμῶν ταύτας, νὰ δείξωμεν ἐνδιαφέρον περὶ τὰ τῆς γεωγραφίας τοὐλάχιστον τώρα ὅτε συγχρόνως πρὸς τὴν εἴσοδον τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων εἰς τὴν Θεσσαλίαν, συνήρχετο ἐν Βενετίᾳ παγκόσμιον γεωγραφικὸν συνέδριον. Καὶ ἡ μὲν τῶν ἀτόμων εὐφυΐα καὶ ἐπιμέλεια κατώρθωσε νὰ τιμήσῃ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ περιστάσει τὴν Ἑλλάδα, ὡς ἄλλοτε πολλάκις, ἀλλ' ἡ κυβέρνησις ἐδείξε παγετώδη ψυχρότητα καὶ ἀμέλειαν ἀσύγγνωστον, ἐν ᾧ ὤφειλε νὰ κατανοήσῃ ὁποίαν σημασίαν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ σήμερον εἴπερ ποτὲ ἡ ἀποστολὴ Ἕλληνος ἀντιπροσώπου εἰς τὸ συνέδριον τοῦτο. Οὐδὲ δύναται νὰ ῥηθῇ πρὸς δικαιολογίαν ὅτι δὲν ἔσχομεν τίνας ν' ἀποστείλωμεν ἢ ὅτι δὲν ὑπῆρχον χρήματα πρὸς τοιαύτην δαπάνην. Εὑρέθησαν χρήματα ὅτε ἀπεφασίσθη ἡ ἀποστολὴ τοῦ υἱοῦ διδασκάλου τοῦ γένους εἰς συνέδριον ἤδη πρὸ πολλῶν ἡμερῶν περατῶσαν τὰς ἐργασίας του. Ὑπῆρχον δὲ καὶ εἶνε γνωστοὶ οἱ δυνάμενοι νἀντιπροσωπεύσωσιν ἐντίμως τὴν Ἑλλάδα ἐν συνεδρίῳ γεωγραφικῷ, ἢ πινακογράφοι ὡς ὁ Χρυσοχόος ἢ περιηγηταὶ ἀγνώστων χωρῶν ὡς ὁ Ποτάγος καὶ ἴσως ὁ Μητσάκης, ἢ ἄνδρες περὶ τὴν ἱστορικὴν γεωγραφίαν ἀσχολούμενοι ὡς ὁ Δήμιτσας, ὁ Μηλιαράκης καὶ ἄλλοι. Ἀλλ' εἴθε τοὐλάχιστον νὰ θεραπεύσωμεν ἄλλοτε τὴν ἀσύγγνωστον ἡμῶν ἔλλειψιν ταύτην.

Χθὲς γενομένης μειοδοσίας περὶ τῆς παραχωρήσεως τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς μεταξὺ Κατακώλου καὶ Πύργου ὑπεβλήθησαν δύο προσφοραὶ ἐγχωρίων ἑταιρειῶν, ὧν ἡ μὲν ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ τοῦ κ. Βλάγκαλη καὶ ἐζήτησε τὴν παραχώρησιν ἀντὶ 69 χιλιάδων δραχμῶν κατὰ χιλιόμετρον, ἡ δὲ ἀντιπροσωπευομένη ὑπὸ τοῦ κ. Ξεν. Κυριαζῆ ἀντὶ 65 χιλιάδων. Ἑπομένως ἡ αἴτησις τῆς δευτέρας ταύτης ἑταιρείας ἐγένετο δεκτή. Καθ' ἃ λέγεται μεταξὺ τῶν μετόχων τῆς ἑταιρείας ταύτης εἶνε καὶ ἡ Πιστωτικὴ Τράπεζα.

Ἡ ἑταιρεία τῶν ἀθηναϊκῶν ἱπποσιδηροδρόμων προκηρύσσει μειοδοτικὴν ἐργολαβίαν πρὸς κατασκευὴν τῆς δευτέρας γραμμῆς, ἀρχομένης ἀπὸ τῆς Πόλης τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ καταληγούσης εἰς τὴν φαληρικὴν ἀκτὴν μεταξὺ τοῦ παλαιοῦ Φαλήρου καὶ τοῦ νέου συνοικισμοῦ παρὰ τὰ λουτρά.

Τὴν στιγμὴν ταύτην μανθάνω τὸν θάνατον τῆς χήρας τοῦ Κανάρη. Γίνεται τόσον συχνὴ κατάχρησις τοῦ ὀνόματος πατέρων τοῦ ἔθνους· ἃς συγχωρηθῇ νὰ ὀνομάσω τὴν θανοῦσαν μίαν τῶν μητέρων τοῦ ἔθνους, αἵτινες ἐγαλούχησαν αὐτὸ μὲ τὸ γάλα τῆς ἐλευθερίας. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι περὶ τῆς σεβασμίας πρεσβύτιδος θὰ εὕρωσι δύο λέξεις μνημοσύνους οἱ τῶν ἰσχυόντων νεκρολόγοι. Ἐγὼ καλλίτερον δὲν εὑρίσκω περὶ αὐτῆς ἐπιτάφιον παρὰ τὴν διήγησιν Σουηδῆς περιηγητρίας, τῆς Φριδερίκης Βρέμερ, περὶ τῆς ἐπισκέψεώς της εἰς τὸν οἶκον τοῦ γηραιοῦ ναυάρχου, ὃν ἐστόλιζεν ἡ ἡρωΐνη αὐτοῦ σύζυγος. Ἡ Βρέμερ διατρίψασα ἐν Ἑλλάδι τὸν χειμῶνα τοῦ 1859 καὶ τὸ θέρος τοῦ 1860 καὶ γράψασα περὶ τῆς περιηγήσεως αὐτῆς ἀξιόλογον βιβλίον διηγεῖται διὰ μακρῶν τὴν ἐπίσκεψιν ἣν ἔκαμεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Κωνσταντίνου Κανάρη. Ἀφ' οὗ δ' ἐξέθηκε τὰς ὁμιλίας αὐτῆς μετὰ τοῦ γενναίου, ἀλλὰ μετριόφρονος ἥρωος, προσθέτει τὰ ἑξῆς περὶ τῆς γυναικός του· "Ἡ κυρία Κανάρη ἵστατο σιωπῶσα καὶ "προσεκτικὴ εἰς πάντα τὰ λεγόμενα, παρακολουθοῦσα πάντα μετὰ "συμπαθείας μεγίστης. Προὐχώρησα πρὸς αὐτὴν καὶ τὴν ἠρώτησα "διὰ τοῦ εὐγενοῦς μου διερμηνέως τί ἠσθάνετο ὅταν ἐγνώριζεν "ὅτι ὁ σύζυγός της εἶνε ἀπὼν εἴς τινα τῶν ἐπικινδύνων αὐτοῦ "ἄθλων. Ἀπήντησε δὲ ὅτι συχνὰ ἠσθάνθη ὅτι θὰ ἦτο χρέος της "νὰ εἶνε μετὰ τοῦ συζύγου ἐν τῷ πυροπλικῷ μᾶλλον, ἢ μόνη ἐν "τῷ ἡσύχῳ οἴκῳ. Μόνη δ' ἐκράτει αὐτὴν πράγματι ὀπίσω ἡ "σκέψις περὶ τῆς χώρας της· τὴν δὲ νύκτα καθ' ἣν ὁ σύζυγός της "ἔθηκε πῦρ εἰς τὴν ναυαρχίδα τοῦ Καπιτὰν-πασᾶ ἐγέννησε τὸν "πρωτότοκον αὐτῆς υἱόν· ὅτε δὲ ἤκουσεν ὅτι ὁ λαὸς ἀνακραυγάζων "ἐπὶ τῇ νίκῃ καὶ λαμπαδηφορῶν συνώδευσε τὸν ἄνδρα της εἰς τὴν "ἐκκλησίαν τῶν Ψαρῶν, ἵνα ἀπονείμῃ τῷ Θεῷ τὰς εὐχαριστίας του "ἐπὶ τῇ ἐπιτυχεῖ ἐκβάσει τοῦ τολμήματός του, μετὰ μεγίστης δυ-"σκολίας ἐκράτησεν ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ νὰ πορευθῇ εἰς τὸν ναὸν καὶ "ἐκείνη. Καὶ ὅτε, εἶπεν, ἦλθεν ἔπειτα εἰς τὸν οἶκον καὶ εἶδον ἐκ "τῶν κεκαυμένων τριχῶν καὶ βλεφάρων καὶ ἐξ ἄλλων σημείων τὸν "μέγαν κίνδυνον, ἐξ οὗ μόλις εἶχε σωθῆ, τότε δὲν ἐδάσταζα, καὶ "δάκρυα ἔῤῥευσαν ἄφθονα καὶ μόλις ἠδυνήθην νὰ μετάσχω τῆς "χαρᾶς μεθ' ἧς ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸν υἱόν του, τὸ "τέκνον του τὸ πρωτογέννητον. Ταῦτα πάντα ἐλέγοντο ὑπὸ τῆς "κομψῆς πρεσβύτιδος μετὰ τῆς περιπαθεστάτης ἐκφράσεως, ἀλη-"θείας καὶ ἐνδομύχου εὐαισθησίας. Δὲν δύναμαι δὲ νὰ περιγράψω "ὁπόσην ἠσθάνθην εὐχαρίστησιν ἐκ τῆς ἐπισκέψεως ταύτης εἰς τὸ "γηραιὸν ἡρωϊκὸν ἀνδρόγυνον. Μοὶ ἀνέμνησαν ἐν τῷ ἠρεμαίῳ "αὐτῶν γήρᾳ τὸ ἀρχαῖον φρυγικὸν ζεῦγος, τὸ πρότυπον πάντων "τῶν ἀνδρογύνων, τὸ ἐξαιτησάμενον παρὰ τῶν θεῶν, ὅτε μιᾷ τῶν "ἡμερῶν ἐπεσκέψαντο αὐτούς, μίαν καὶ μόνην χάριν, τὴν τῆς συγ-"χρόνου τελευτῆς."

Ἀλλ' ὁ γηραιὸς πυρποληθὴς ἐπέπρωτο νὰ προηγηθῇ εἰς τὸν τάφον τριετίαν ὅλην τῆς ποτνίας συνεύνου. Ἂν ἔζη καὶ ἦτο αὐτὸς ὁ σήμερον θνήσκων σύζυγος, τίς οἶδε μὴ κατέβαινεν εἰς τὸν τάφον φέρων ὑποκάρδιον τὸν πόνον ὅτι εἶνε ἀκόμη δοῦλα τὰ Ψαρὰ καὶ ἡ Χίος. Ἀλλ' ἡ σύζυγός του ἦτο γυνὴ καὶ θνήσκουσα παρηγορεῖτο ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ ἐπανεύρῃ ἐν τῇ ἄλλῃ ζωῇ τὸν ἄνδρα ὃν ἠγάπησε δικαίως, ἀφ' οὗ ἐκαλεῖτο Κωνσταντῖνος Κανάρης.

Καλλίας.

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ.

(μετὰ εἰκόνος, ὅρα σελ. 185.)

Ἡ σημερινὴ ἡμῶν εἰκὼν παριστᾷ τὸ ἐν Ἀθήναις ἀρχαῖον θέατρον τοῦ Διονύσου, τὸ παρὰ τὴν Ἀκρόπολιν, ὅπως ἦτο κατὰ τὴν λαμπρὰν τῆς ἑλληνικῆς τέχνης ἐποχήν. Μεγαλοπρεπὴς εἶναι ἡ θέα αὐτοῦ, αἱ διαστάσεις μεγάλαι, καὶ σήμερον ἀκόμη μετὰ παρέλευσιν δύο χιλιετηρίδων, καίτοι ἐν ἐρειπίοις κατακείμενον, διεγείρει τὴν ἔκπληξιν καὶ τὸν θαυμασμὸν ἡμῶν.

Τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν θεάτρων ὁ προορισμὸς δὲν ἦτο μόνον ἡ παράστασις δραματικῶν ἔργων, ἀλλ' ἐτελοῦντο ἐν αὐτοῖς, καὶ μάλιστα ἐν ἀρχῇ, αἱ εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου ἀνήκουσαι τελεταί, καὶ παριστάνοντο πρὸ πάντων οἱ διονυσιακοὶ χοροί. Βαθμηδὸν δὲ ἐκ τῶν χορῶν τούτων ἐσχηματίσθη τὸ δρᾶμα, αἱ τραγῳδίαι καὶ κωμῳδίαι, καὶ ὡς ἐκ τούτου εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ μεγάλου ἐν Ἀθήναις λιθίνου θεάτρου τοῦ Διονύσου ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν ὅλαι αἱ ποικίλαι ἀνάγκαι τῶν χρόνων ἐκείνων. Τὰ ἀρχαῖα θέατρα ἦσαν κατὰ πολὺ διάφορα τῶν σημερινῶν, καὶ ἕνεκα τῆς ποικίλης αὐτῶν χρήσεως ἐξηγεῖται καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς ἀποικίαις ἀνεγερθέντων θεάτρων. Ἐν πολλαῖς ἑλληνικαῖς πόλεσιν ὑπῆρχον εὐρύχωρα καὶ μεγαλοπρεπῆ θέατρα, ἐν οἷς οὐδὲ ἴχνος δραματικῆς παραστάσεως ἀπαντῶμεν.

Ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι αἱ Ἀθῆναι ἦσαν ἡ πρώτη πόλις, ἥτις εἶχε λίθινον θέατρον, ὅπερ ἐχρησίμευσεν ὡς γνώμων καὶ ὑπόδειγμα διὰ τὰ λοιπὰ ἑλληνικὰ θέατρα. Τὸ θέατρον τοῦτο εἶναι τὸ τοῦ Διονύσου, τὸ κατὰ τὴν νοτιοανατολικὴν ὑπώρειαν τῆς Ἀκροπόλεως κείμενον καὶ ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ληναίου, ἔνθα εὑρίσκετο καὶ ὁ τοῦ Διονύσου ναός. Ἡ οἰκοδόμησις τοῦ θεάτρου τούτου ἤρξατο κατὰ τὴν 70ην Ὀλυμπιάδα, καταχρημνισθέντων τῶν ὑπαρχόντων ξυλίνων παραπηγμάτων, καὶ ἐπερατώθη μόλις κατὰ τὴν 110ην Ὀλυμ. ἐπὶ ἄρχοντος Λυκούργου. Τίς ὁ ἀρχιτέκτων, ὁ τὸ σχέδιον δοὺς καὶ ἀνεγείρας αὐτὸ, εἶναι ἄγνωστον.

Συνέκειτο τὸ θέατρον τοῦτο (ὡς καὶ ἐν γένει πάντα τὰ Ἑλληνικὰ θέατρα) ἐκ τριῶν κυρίων μερῶν· α'.) ἐκ τοῦ χώρου διὰ τοὺς θεατάς, τοῦ κυρίως λεγομένου θεάτρου, β'.) ἐκ τῆς σκηνῆς, τῆς ἀπέναντι τῶν ἑδρῶν τῶν θεατῶν κειμένης, καὶ γ'.) ἐκ τοῦ μεταξὺ τῶν

δύο τούτων μερῶν εὑρισκομένου χώρου, τῆς κονίστρας ἢ ὀρχήστρας. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ διὰ τοὺς θεατὰς προσδιωρισμένον μέρος ἀντα-πεκρίνετο εἰς τὰς ἀνάγκας καὶ εἰς τὸν πληθυσμὸν τῆς πόλεως· οὕτω τὸ ἐν Ἀθήναις θέατρον τοῦ Διονύσου ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ τριάκοντα χιλιάδας θεατῶν, τὸ δὲ τῆς Μεγαλοπόλεως ἐν Πελοπον-νήσῳ τεσσαράκοντα χιλιάδας.

Τὸ ζήτημα, ἂν εἰς τὰς γυναῖκας ἐπετρέπετο ἢ εἰς τὸ θέατρον εἴσοδος, ἐπησχόλησε πολὺ τοὺς ἀρχαιολόγους, ὧν οἱ μὲν διϊσχυ-ρίζονται ὅτι γυναῖκες παρευρίσκοντο εἰς τὰς παραστάσεις, οἱ δὲ ὅτι δὲν παρευρίσκοντο. Πιθανωτέρα φαίνεται ἡ γνώμη ὅτι καὶ αἱ γυναῖκες εἰσήρχοντο εἰς τὸ θέατρον, ἀλλὰ βεβαίως ὑπό τινας περι-ορισμοὺς καὶ πάντως κεχωρισμέναι τῶν ἀνδρῶν. Οἱ παῖδες εἰσήρχοντο εἰς τὸ θέατρον, οἱ δοῦλοι ὅμως φαίνεται ὅτι ἀπεκλεί-οντο. Ἡ εἴσοδος εἰς τὸ θέατρον δὲν ἦτο ἐλευθέρα, ἀλλ' οἱ θεαταὶ ἐπλήρονον δικαίωμα εἰσόδου. Ὁ Περικλῆς, ὅπως διευκολύνῃ τὴν εἴσοδον καὶ εἰς τοὺς ἀπόρους, ἐσύστησε τὰ Θεωρικά, χρήματα δηλ. τὰ ὁποῖα τὸ δημόσιον ἐχορήγει εἰς τοὺς πτωχοὺς διὰ τὸ θέατρον. Τὸ δικαίωμα τῆς εἰσόδου ἦτο δύο ὀβολῶν, ἐνίοτε ὅμως, ὅταν ἡ παράστασις παρετείνετο ἐπὶ ἡμέρας, τὸ δικαίωμα τοῦτο ἦτο μεγα-λείτερον. Ἡ κατάχρησις μὲ τὰ θεωρικὰ κατήντησε τοιαύτη, ὥστε ὁ Δημοσθένης καὶ ἄλλοι πατριῶται ῥήτορες καταφέρονται δριμέως κατὰ τῆς τοιαύτης τοῦ δημοσίου πλούτου σπατάλης. Ὁ Δη-μοσθένης κατηγορεῖ τοὺς Ἀθηναίους ὅτι χάριν τοῦ θεάτρου παρα-μελοῦσι τὴν περὶ τὰ στρατιωτικὰ ἄσκησιν, καὶ ἀφίνουσι τοῦτο εἰς μισθωτούς, προτιμῶντες αὐτοὶ νὰ διάγωσιν ἐν τῇ πόλει βίον χαῦνον καὶ μαλθακόν. Μικρὸν μόλις πρὸ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης κατώρ-θωσεν ὁ μέγας ἐκεῖνος τῶν Ἀθηναίων ῥήτωρ ν' ἀπαλλάξῃ τὸ δη-μόσιον ταμεῖον ἀπὸ τοῦ καταστρεπτικοῦ τῶν Θεωρικῶν βάρους.

Μέχρι τινὸς διεφώνουν οἱ ἀρχαιολογοῦντες ἐὰν ὑπῆρχεν ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς θεάτροις διάκρισις θέσεων. Μετὰ τὴν ἀνασκαφὴν ὅμως τοῦ ἐν Ἀθήναις διονυσιακοῦ θεάτρου, γενομένην πρὸ εἴκοσι περίπου ἐτῶν, ἀπεδείχθη ἐναργῶς ὅτι ἡ τοιαύτη διάκρισις ὑπῆρχεν.

Αἱ παραστάσεις ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς θεάτροις ἤρχιζον τὸ πρωΐ· ὡς ἐκ τούτου οἱ θεαταὶ ἔτρωγον καὶ ἔπινον ἐν τῷ θεάτρῳ. Πολ-λάκις ἐγίνετο ἐν τῷ θεάτρῳ θόρυβος, διότι ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰσήρχοντο καὶ ἐξήρχοντο οἱ θεαταί. Ἡ ἐπιδοκιμασία καὶ ἡ ἀπο-δοκιμασία ἐξεφράζοντο μεγαλοφώνως· ἐνίοτε δὲ οἱ θεαταὶ ἐδείκνυον διὰ φωνῶν καὶ θορύβου τὴν δυσμένειάν των κατά τινος τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ παρευρισκομένων. Ἐν καιρῷ τῆς παραστάσεως με-γάλη ἐδίδετο προσοχὴ εἰς τὴν καλὴν προφορὰν καί ἀπαγγελίαν τῶν ἠθοποιῶν, ἡ δὲ ἐλαχίστη παρεκτροπὴ αὐτῶν ἀπεδοκιμάζετο διὰ συριγμῶν καὶ ποδοκροτημάτων. Ἡ ἐπιδοκιμασία ἐξεφράζετο διὰ χειροκροτήσεων καὶ κραυγῶν. Μέρη ἐν τῷ δράματι, τὰ ὁποῖα κατ' ἐξοχὴν ἤρεσκον, ἐπανελαμβάνοντο τῇ αἰτήσει τοῦ κοινοῦ, ἐκ-φραζομένῃ διὰ τῆς λέξεως αὖθις. Ἐν γένει δὲ ἡ μὲν παράστασις τῆς τραγῳδίας ἐγίνετο ἡσυχωτέρα, σοβαρωτέρα καὶ σεμνοτέρα, ἐν ᾧ εἰς τὰς κωμῳδίας συνηθέστατα ἦσαν τὰ καγχάσματα καὶ οἱ γέλωτες.

Ὀχληρὸν ἦτο κάπως ὅτι ἡ παράστασις ἐλάμβανε χώραν ἐν ὑπαίθρῳ, διότι τὰ ἑλληνικὰ θέατρα ἦσαν, ὡς γνωστόν, ἀνοικτά· ἀπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου ἐπροφυλάττοντο οἱ θεαταὶ διὰ μεγάλων πλατέων πίλων, πετάσων λεγομένων, ἀπὸ δὲ τῆς βροχῆς διὰ ἱματίων καὶ μανδυῶν.

Ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις διονυσιακῷ θεάτρῳ παρεστάθησαν ἅπαντα τὰ γνωστὰ ἡμῖν ἀριστουργήματα τῆς Ἑλληνικῆς δραματικῆς ποιή-σεως· ἐκεῖ παρεστάθησαν αἱ πατριωτικαὶ τραγῳδίαι τοῦ Αἰσχύλου, ἐκεῖ τὰ συγκινητικὰ δράματα τοῦ Σοφοκλέους, ὁ Οἰδίπους, ἡ Ἀντι-γόνη, ἐκεῖ τοῦ χαρίεντος Εὐριπίδου τὰ ἔργα, ἐκεῖ τέλος καὶ αἱ δημῳδεις τοῦ δεινοῦ Ἀριστοφάνους κωμῳδίαι. Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἀθανάτων τούτων ἀριστουργημάτων δύναται τις νὰ λάβῃ μίαν ἰδέαν, πόσον μεγαλοπρεπὲς ἦτο τὸ ἑλληνικὸν θέατρον κατὰ τὴν λαμπρὰν τῆς ἑλληνικῆς τέχνης ἐποχήν.

ΕΚ ΤΩΝ ΜΥΘΩΝ ΤΟΥ ΚΡΙΛΩΦ.

Ο ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ.

Μετάφρ. Π. Α. Ἀξιώτου.

Ἐκ τῆς Ἑλλάδος, τοὺς θεοὺς ὁπόταν ἄρον ἄρον
Ἐδίωξαν, κ' εἰς τοὺς θνητοὺς ἐμοίρασαν τὸν τόπον,
Κ' ὁ Παρνασσὸς εἰς κᾶποιον ἔλαχε δίχως κόπον·
Οὗτος δ' ἐπάνω ἔβαλεν ἀγέλην γαϊδάρων.
Ἐγνώριζαν, δὲν ἐξεύρω πῶς, οἱ ὄνοι
Πῶς τῶν μουσῶν ὡς κατοικία μόνη
Ἦτον ὁ Παρνασσὸς, καὶ εἶπαν· "Μὲ σκοπὸν
Μᾶς ἔβαλαν ἐπάνω τὸ λοιπόν.
Τὰς μούσας φαίνεται ὁ κόσμος ἐβαρέθη
Καὶ τὸ δικό μας, φίλοι, τὸ τραγοῦδ' ὡρέχθη.
Κυττάξετε λοιπὸν, εἶπ' ἕνας· ἄμ' ἀρχίσω
Ὅλοι νὰ μοῦ κρατήσετε τὸ ἴσο.
Θάρρος, ὦ φίλοι! Ν' ἀκουσθῇ ἡ λυγηρὴ φωνή μας,
Νὰ δοξασθ' ἡ φυλή μας,
Καὶ βροντοδέστερ' ἀπ' αὐτὰς τὰς μούσας τὰς ἐννέα
Νὰ ψάλωμεν, κ' ἡ μουσικὴ νᾶναι δική μας, νέα!
Πρὸς πλειοτέραν δ' ἕνωσιν τῆς ἀδελφότητός μας
Ἂς ἔμβῃ ἡ ἀκόλουθος τάξις ἀναμεσόν μας·
Ὅστις ὡς ὄνος δὲν μπορεῖ γλυκὰ νὰ τραγουδήσῃ
Νὰ μὴν ἔχῃ δικαίωμα 'στὸν Παρνασσὸν νὰ ζήσῃ."
Ἐπεδοκίμασαν εὐθὺς οἱ ἄλλοι ὁμοφώνως
Τὸν γλυκοτεχνικόλογον ποῦ εἶπ' ὁ ῥήτωρ ὄνος.
Ὅταν δ' οἱ νέοι ψάλται μας ἄρχισαν νὰ γκαρίζουν
Χίλια ὁμοῦ παληάμαξα ἔλεγες ὅτι τρίζουν.
Πῶς ὅμως ἐτελείωσε τὸ ᾆσμα τὸ ὡραῖον;
Χάσας πᾶσαν ὑπομονήν του πλέον,
Ἐπὶ σταῦλον τοὺς ἐδίωξεν ὁ κύριός των τότε.

Εἰς τοὺς ἀγροίκους τοῦ καιροῦ τὴν ἄδειάν μου δότε
Νὰ ἐνθυμίσω γνωμικὸν παρὰ πολὺ ἀρχαῖον·
"Ὅτι τὴν ἄμυαλη τὴν κεφαλὴ
Κανένας τόπος δὲν τὴν ὠφελεῖ."

ΕΔΙΣΣΩΝ.

Ἡ δευτέρα πεντηκονταετηρὶς τοῦ δεκάτου ἐννάτου αἰῶνος δύναται δικαίως νὰ ὀνομασθῇ ἡ πεντηκονταετηρὶς τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, διότι κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη καταπληκτικαὶ ἐγένοντο αἱ πρόοδοι εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τῆς ἰσχυρᾶς ταύτης τῆς φύσεως δυνάμεως, τὸ δὲ προσεχὲς μέλλον ἐπιφυλάττει εἰς τὰς διαφόρους ταύτας ἐφευρέσεις τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν, ἴσως δὲ καὶ τὴν τελειοποίησιν.

Αἱ πρόοδοι ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἐγένοντο ἔτι καταφανέστεραι ἐν τῇ προσφάτῳ ἐκθέσει τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἐν Παρισίοις, ἔνθα ἐξετέθησαν τὰ διάφορα συστήματα. Μεταξὺ τῶν ἐκθεμάτων τούτων τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ δικαίως ἐφείλ-κυσαν τὰ τοῦ Ἀμερικανοῦ Ἐδισσῶνος, ἑνὸς τῶν κορυφαίων ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ ἐπιστήμῃ. Ὁ Ἐδισσὼν θαυμάζεται διὰ τὰς κατα-πληκτικάς του ἀνακαλύψεις, εὗρεν ὅμως καὶ ἀντιπάλους, κατηγορή-σαντας αὐτὸν ἐπὶ ἐπιπολαιότητι· ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν θελήσῃ τις νὰ στρέψῃ τὸ ζήτημα, πρέπει ν' ἀποδώσῃ τὸν ὀφειλόμενον ἔπαινον εἰς ἄνδρα, ὅστις ἀόκνως ἐργαζόμενος καὶ μοχθῶν κατώρθωσε νὰ ἐξοικειωθῇ πρὸς τὰς μυστικὰς τῆς φύσεως δυνάμεις καὶ νὰ ἐφεύρῃ ἐργαλεῖα, συντείνοντα εἰς τὸν σκοπὸν, ὃν ἑαυτῷ προέθετο, εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ εἰς φωτισμόν.

Ὁ Ἐδισσὼν εἶναι νέος ἀκόμη ἀνήρ, μόλις ἄγει τὸ 34ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ ὅμως ἡ φήμη αὐτοῦ εἶναι ἤδη παγκόσμιος. Ἐν τῇ ἡλικίᾳ ταύτῃ τῆς πάλης, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος μόλις δοκι-μάζει τὰς δυνάμεις του, ἡλικίᾳ, καθ' ἣν οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων μόλις κατώρθωσαν ν' ἀποκαλύψωσι τὴν ἄκραν μόνον τοῦ πέπλου τοῦ βίου των, ὁ Ἐδισσὼν ἵσταται ἤδη τέλειος ἀνήρ, ἐπιστήμων

διαπρεπής. Κατὰ τοῦτο διέψευσε τὸ ἀπόφθεγμα μεγάλου συγγρα-φέως, ὅστις εἶπεν, ὅτι "ἡ μεγαλοφυΐα εἶναι ἔργον μακρᾶς ὑπομονῆς", διότι καὶ χωρὶς νὰ φθάσῃ εἰς τὰ ἔσχατα ὅρια τοῦ βίου ἐτάχθη μεταξὺ τῶν μεγαλοφυῶν τῶν χρόνων του ἀνδρῶν. Ἐὰν νέος ἔτι ὁ Ἐδισσὼν ἀνεδείχθη ἀνὴρ μεγαλοφυὴς, τοῦτο ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸ ὅτι ἐνωρὶς ἀνεμίχθη εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον, ἐνωρὶς ἔμαθε νὰ συναναστρέφηται τοὺς ἀνθρώπους, ἐνωρὶς ἠναγκάσθη ν' ἀρχίσῃ τὴν σοβαρὰν τοῦ βίου πάλην, καὶ νὰ φοιτήσῃ εἰς τὸ σχολεῖον τῶν δυσκολιῶν καὶ τῶν προσκομμάτων.

Δωδεκαετὴς ἐγκατέλιπε τὴν πατρικήν του οἰκίαν, τὴν πτωχι-κὴν, ὅπως ζητήσῃ πόρον ζωῆς, διωρίσθη δὲ βοηθὸς ὑπηρέτης παρά τινι σιδηροδρομικῇ ἑταιρίᾳ, πωλῶν εἰς τοὺς ἐπιβάτας ἐφη-μερίδας, σιγάρα καὶ πυρεῖα. Ἀκράτητος ὅμως ἦτο ὁ πρὸς προαγωγὴν ζῆλός του· νυχθη-μερὸν οὐδὲν ἄλλο διενοεῖτο ἢ πῶς νὰ βελτιώσῃ τὴν θέσιν του, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ σιδηροδρομικῇ ἁμάξῃ κατέτριβε τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του ἀναγινώσκων, με-λετῶν καὶ πρὸ πάντων σπουδά-ζων τὰ μυστήρια τῆς τηλεγρα-φικῆς ὑπηρεσίας. Πρὸς αὔξη-σιν τῶν χρηματικῶν του πόρων διενοήθη νὰ ἐκδώσῃ ἐντὸς τῆς σιδηροδρομικῆς ἁμάξης μικρὰν ἐφημερίδα εἰς χρῆσιν τῶν ἐπι-βατῶν· τοῦ καθ' ἑκάστην ἐκδι-δομένου τούτου φύλλου ἦτο αὐ-τὸς μόνος καὶ συντάκτης, καὶ στοιχειοθέτης, καὶ τυπωτὴς, καὶ βιβλιοδέτης, καὶ διανομεύς. Τέ-λος δὲ μετὰ πολλοὺς κόπους, μετὰ πολλὰς μελέτας κατεσκεύα-σεν ἐν τῷ πατρικῷ του οἴκῳ μικρὸν τηλέγραφον, λαβὼν πρὸς τοῦτο παλαιὰ ἀγγεῖα, ἐξ ὧν ἐσχημάτισεν ἠλεκτρικὰς συ-σκευὰς μὲ τεμάχια ψευδαργύρου καὶ μὲ ὀξέα, τὰ ὁποῖα ἐπρο-μηθεύθη ὅπως ἠδυνήθη.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΖΑΜΠΕΛΙΟΣ.

Τῇ συστάσει καὶ προστασίᾳ σταθμάρχου τινὸς διωρίσθη μετὰ ταῦτα βοηθὸς ἔν τινι τηλεγρα-φικῷ γραφείῳ, καὶ τῷ 1864, δε-καεπταετὴς μόλις τὴν ἡλικίαν, ἐφεῦρε τὸ διπλοῦν λεγόμενον σύ-στημα, δι' οὗ ἐπὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σύρματος μεταβιβάζονται ἀντι-θέτως δύο τηλεγραφικαὶ εἰδήσεις· ἐφεῦρε δὲ συγχρόνως καὶ νέον χημικὸν γνώμονα καὶ κατάστιχον διὰ τὴν τηλεγραφικὴν ὑπηρεσίαν.

Τότε ἤρχισεν ἡ ἐπιτυχία νὰ ἐπιστέφῃ τὰς ἐνδελεχεῖς αὐτοῦ προσπαθείας καὶ ἡ τύχη νὰ τῷ προσμειδιᾷ. Ἐν διαστήματι ὀκτὼ ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης κατώρθωσε νὰ λάβῃ 67 προνόμια, πρᾶγμα μοναδικόν· οὗτω δὲ νεώτατος ἀκόμη εὑρέθη ἐν ροπῇ ὀφ-θαλμοῦ κάτοχος περιουσίας, ὑπερβαινούνης τὸ ἥμισυ ἑκατομμύριον φράγκων. Σήμερον ὁ Ἐδισσὼν εἶναι πολλάκις ἑκατομμυριοῦχος.

Ἀλλὰ μὲ ὅλην τὴν καταπληκτικὴν ταύτην ἐπιτυχίαν ὁ Ἐδισσὼν δὲν παρημέλησε τὰς μελέτας του· ἀντὶ νὰ ἡσυχάσῃ, ἐντονώτερον εἰργάζετο. Πρὸς ἀντετωτέραν δὲ μελέτην καὶ διὰ τὴν εὐκολωτέραν ἐκτέλεσιν τῶν διαφόρων αὐτοῦ πειραμάτων ἠγόρασεν ἐξοχικὴν ἔπαυλιν, τὸ λεγόμενον Menlo Park, ἔνθα διαμένει ταυῦν μετὰ τῆς οἰκογενείας του. Ἐν τῇ ἐπαύλει ταύτῃ ἐσύστησε τέλειον χη-μικὸν ἐργαστήριον, βιβλιοθήκην, αἴθουσαν περιέχουσαν ὅλα τὰ περιοδικὰ συγγράμματα, τὰ ἀναγόμενα εἰς τὴν ἐπιστήμην του, καὶ οὕτω διατελεῖ ἐνήμερος οὐ μόνον εἰς τὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μηχανικὴν, εἰς τὴν χημείαν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους κλά-δους τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, μελετῶν ὡς ἐπιστήμων, ὅστις γνωρίζει ὅτι ὅλαι αἱ ἐπιστῆμαι αὗται στενὴν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας συνάφειαν, καὶ ὅτι πρὸς τελειοποίησιν τῆς μιᾶς ἐξ αὐτῶν ἀνάγκη εἶναι νὰ γνωρίζῃ τις πάσας. Ἐν τῇ ἡσύχῳ ταύτῃ οἰκίᾳ κατε-σκεύασεν ὁ Ἐδισσὼν τοὺς πρώτους αὐτοῦ ἠλεκτρικοὺς φανοὺς, καὶ ἐκ τοῦ ἐργοστασίου του, ἔνθα ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψίν του ἐργάζονται καθ' ἑκάστην ἑκατὸν ἄνθρωποι, ἐκπέμπεται τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς εἰς τὸν εὐρύχωρον κῆπόν του, τὸν φωτιζόμενον διὰ πλείστων ἠλεκτρι-κῶν φανῶν. Πρὸς βεβαίωσιν τῆς διαρκείας τοῦ φωτισμοῦ τούτου ἄφησε τοὺς φανοὺς τούτους ἀνημμένους ἐπὶ χιλίας ἑξακοσιοθηττικὰς ὥρας. Καὶ τὴν νύκτα, ὅταν ὅλοι ἀνεπαύοντο, ἐξήρχετο ὁ ἀκάματος Ἐδισσὼν εἰς τὸν κῆ-πόν του, καὶ παρετήρει τὸν φω-τισμόν, ἔκαμνε τοὺς ὑπολογι-σμούς του, ἐμελέτα καὶ ἐσκέ-πτετο, μέχρις οὗ κατώρθωσε νὰ παράσχῃ μορφὴν καὶ σῶμα εἰς τὰς ἰδέας του καὶ εἰς τὰς σκέ-ψεις του.

Ὅπως ὅλοι οἱ μεγάλοι ἐπι-στήμονες καὶ φυσιολόγοι καὶ ὁ Ἐδισσὼν διῆλθε τὴν νεανικήν του ἡλικίαν μετ' ἀπαραδειγμα-τίστου σεμνότητος. Ἔν τινι ἐργοστασίῳ εἶδέ ποτε νέαν πτω-χὴν ἐργάτιδα, ἧς ἡ γλυκεῖα φυ-σιογνωμία καὶ τὸ χρηστὸν ἦθος εἵλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ συ-νήθως ἀφῃρημένου ἐπιστήμονος. Ἡ ἀνάμνησις τῆς σεμνῆς ταύ-της νεάνιδος τῷ ἦτο προσφιλὴς, καὶ ἀφ' οὗ ἐβεβαιώθη καὶ ἐπεί-σθη ὅτι αὐτὸ τὸ πρὸς αὐτὴν αἴσθημά του ἦτο ἔρως ἄδολος καὶ ἀκραιφνὴς, ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ τὴν πρότασίν του. Ἐν-νοεῖται ὅτι ἡ πρότασίς του ἐγέ-νετο ἀμέσως παραδεκτὴ, καὶ ἡ Μαρία Στίλβελ, ἡ πτωχὴ ἐρ-γάτις, ἐγένετο μετ' οὐ πολὺ σύ-ζυγός του.

Τὴν ἡμέραν τῶν γάμων του συνέβη τὸ ἑξῆς ἀστεῖον, χα-ρακτηρίζον τὸν ἄνδρα. Μετὰ τὴν τελετὴν ὁ Ἐδισσὼν ὡδήγησε τὴν νέαν σύζυγόν του εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ δείξας αὐτῇ τὸ νέον της βασίλειον, τὴν ἄφησε μόνην ὅπως ἐκτελέσῃ σπουδαῖόν τι πείραμα ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του, ὑπεσχέθη δὲ νὰ ἐπιστρέψῃ ἀμέσως. Ἀλλ' αἱ ὧραι παρήρχοντο, ἔφθασε καὶ τὸ μεσονύκτιον καὶ ὁ Ἐδισσὼν δὲν ἐφαίνετο. Ἦτο ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του κεκλεισμένος λησμονήσας ἐντελῶς ὅτι ἦτο ἐκείνη ἡ ἡμέρα τοῦ γάμου του. Φίλος του τις ἐπανερ-χόμενος ἐκ τοῦ θεάτρου καὶ ἰδὼν τὰ παράθυρα τοῦ σπουδα-στηρίου του κατάφωτα, ἀνῆλθε πρὸς αὐτὸν καὶ τῷ ὑπέμνησεν ὅτι ἦτο γαμβρός. Ὁ Ἐδισσὼν εἶναι πρότυπον συζύγου καὶ πατρός. Τὴν Κυριακὴν ἀφιεροῖ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν οἰκογένειάν του, παίζει μὲ τὰ τέκνα του, καὶ χάριν αὐτῶν ἀποφεύγει πᾶσαν ἐπι-στημονικὴν ἐνασχόλησιν καὶ συζήτησιν πρὸς τοὺς πολυπληθεῖς φίλους καὶ θαυμαστάς του, οἵτινες συρρέουσι πανταχόθεν εἰς τὴν ἤρεμον ἐκείνην ἐξοχικὴν ἔπαυλιν.

ΕΛΛΗΝΙΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΣ.

Ἀφ' οὗ οἱ Ἕλληνες κατὰ τὸ πρῶτον τέταρτον τοῦ αἰῶνος τούτου μετὰ πολυετῆ καὶ αἱματηρότατον ἀγῶνα ηὐτύχησαν νὰ ἴδωσιν ἓν μέρος τῆς χώρας των ἠλευθερωμένον καὶ δὴ τὸ ἐνδοξότατον ἐν τῇ παλαιᾷ ἱστορίᾳ, φυσικὸν ἦτο νὰ τραπῶσιν ἐπὶ ἔργα εἰρηνικά, καλλιεργοῦντες ἐπὶ πλέον πρῶτον μὲν τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας ἐν γένει, δι' ὧν καὶ πρότερον ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος εἶχεν ἀναζωπυρωθῇ ὁ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἔρως των, δεύτερον δὲ ἐνεκολπώθησαν καὶ ἐκείνας τὰς βιοποριστικὰς τέχνας, ὧν εἶχον πλείστην χρείαν πρὸς ἐπανόρθωσιν τοῦ ἐκ τῆς μακρᾶς δουλείας καὶ τοῦ πολέμου ὅλως κατεφθαρμένου ἐθνικοῦ αὐτῶν βίου. Δὲν ἔλειψαν δὲ ὅμως μετ' οὐ πολὺ νὰ τρέψωσι τὴν προσοχήν των καὶ εἰς τὰς καλὰς λεγομένας καὶ οὔσας τέχνας, ἐν αἷς ἀνυπέρβλητον κλέος οἱ πρόγονοί των εἶχον ποτὲ ἀποκτήσει. Ἀλλ' ἡ πρόοδος εἰς ταύτας ἔμελλεν ἕνεκα εὐνοήτων λόγων νὰ εἶναι βραδεῖα, ὅσον δεξιὰ καὶ ἂν ἦτο ἡ φύσις τοῦ ἔθνους. Μόνον δὲ οἱ ἀκριτώτεροι καὶ ἀνεπιεικέστεροι τῶν ξένων ἠδύναντο νὰ μέμφωνται τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ τῇ μὴ ταχείᾳ ἀναδείξει νέων Ἰκτίνων καὶ Φειδιῶν καὶ Ἀπελλῶν.

Παρακολουθοῦντες ἡμεῖς πρὸ πολλοῦ τὰ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου παρετηροῦμεν μετὰ λύπης, ὅτι κατὰ τὴν πρώτην μάλιστα δεκαετηρίδα τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος, ὅτε ᾠκοδομοῦντο τὰ ἐν Ἀθήναις ἀνάκτορα ὑπὸ Γερμανῶν ἀρχιτεκτόνων, εἰσήγοντο δὲ εἰς τὸ νέον βασίλειον παρὰ διαφόρων ξένων καὶ αἱ πρῶται ἀρχαὶ τῆς γλυπτικῆς καὶ τῆς ἀνθρωπινωτέρας ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν προϋπάρχουσαν ἐν τῷ τόπῳ ζωγραφικῆς, οὐκ ὀλίγοι περιηγηταὶ καὶ δημοσιογράφοι Εὐρωπαῖοι ἀγαπητὸν θέμα λόγου εἶχον, νὰ κατηγορῶσιν ἡμῶν ἔλλειψιν παντελῆ τῆς αἰσθήσεως τοῦ καλοῦ καὶ νὰ βεβαιῶσι τοὺς πάντας, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ παράσχῃ οὐδὲ ἕνα κἂν μαθητὴν εἰς τοὺς περιφανεῖς τότε Εὐρωπαίους γλύπτας κτλ. Ἀλλ' αἱ ὑπερβολαὶ αὗται, αἱ εἴτε ἐξ ἀκρισίας εἴτε ἐκ δυσμενείας προερχόμεναι, ἔμελλον εὐτυχῶς νὰ διαψευσθῶσιν ὄχι μετὰ πολὺ ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων. Ἤδη καὶ ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ καὶ ἐν τῇ ζωγραφικῇ καὶ ἐν τῇ γλυπτικῇ καὶ ἐν τῇ μουσικῇ ἤρξαντό τινες νὰ ἀναδεικνύωνται παρ' ἡμῖν καὶ νὰ τυγχάνωσιν ἐπιδοκιμασίας καὶ ἐν αὐτῇ τῇ βορειοδυτικῇ Εὐρώπῃ παρὰ φιλοδικαίοις κριταῖς.

Ἂν ἐγράφομεν ἐδῶ ἱστορίαν τῆς νεωτέρας ἐν Ἑλλάδι τέχνης, θὰ εἴχομεν ν' ἀναφέρωμέν τινα τῶν ἡμετέρων ὀνόματα, ὄχι πάντῃ ἄγνωστα καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν προτιθέμεθα τό γε νῦν. Κυρίως ἠθελήσαμεν διὰ τοῦ παρόντος ἄρθρου νὰ ποιήσωμεν γνωστότερον εἴς τε τοὺς ἡμετέρους ὁμογενεῖς καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀλλοεθνῶν φίλα ἡμῖν φρονοῦντας τοῦτο τὸ ἄξιον προσοχῆς γεγονός, ὅτι ὄχι μόνον ἄνδρες παρ' ἡμῖν, ἀλλά, ὅπως προέβλεπεν ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς*), καὶ γυναῖκες ἤδη ἤρξαντο ἐπιδιδόμεναι εἰς τὰς καλὰς τέχνας, δι' ὧν διαμορφοῦται τελειότερος ὁ καθόλου ἀνθρωπισμὸς καὶ χαριέστερος ἀποτελεῖται ὁ βίος. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι καὶ τῇ μεσαιωνικῇ διέπρεψαν μέν, ὡς γνωστόν, ποιήτριαι καθὼς καὶ συγγραφίδες ἄλλων εἰδῶν τοῦ λόγου, ζωγράφος δὲ μία σχεδὸν μόνη μνημονεύεται, ἀκμάσασα τὸν Α'· πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα ἐν Ῥώμῃ, ἡ ἐκ Κυζίκου Λάλα ἢ Ἰαία, πλάστρια δὲ οὐδεμία. Ἔχουσι λοιπὸν οἱ διάφοροι αἰῶνες τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ τὰ ἴδια ἑαυτῶν φαινόμενα.

Ἡ Κυρία Κλεονίκη Γ. Γενναδίου εἶναι, καθ' ὅσον ἠξεύρομεν, ἡ πρώτη τῶν καθ' ἡμᾶς Ἑλληνίς, ἡ τὴν γλυπτικὴν τέχνην ἀγαπήσασα καὶ ἀσκοῦσα, ἡ αὐτὴ δὲ καὶ ὡς ζωγράφος καὶ μουσουργὸς γνωρίζεται ἀπό τινων ἐτῶν. Γεννηθεῖσα ἐκ πατρὸς Ἠπειρώτου, τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου τοῦ γένους Γεωργίου Γενναδίου, καὶ μητρὸς Ἀθηναίας, τυχοῦσα δὲ ἐπιμελεστάτης ἀγωγῆς, συνέλαβε πρώϊμα ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις πατρικῷ οἴκῳ ἔρωτα πρὸς τὰς καλὰς τέχνας καὶ ἔσχε διδασκάλους ἰδίως τῆς γραφικῆς. Τότε δέ, ὡς ἐμάθομεν, εὐθὺς ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ἐπροτίμα νὰ σχεδιάζῃ οὐχί, ὡς κοινῶς ἦτο ἔθος, ἀπὸ νεωτερικῶν ἐπὶ χάρτου δειγμάτων, ἀλλ' ἀπὸ ἔργων πλαστικῶν τῆς ἀρχαιότητος, εἴτε ἐν γύψῳ ἀπομεμαγμένων εἴτε καὶ πρωτοτύπων. Οὕτω παραλαβοῦσα τὰς ἀρχὰς τῆς αἰσθήσεως τοῦ καλοῦ τοῦ ἐν τοῖς στερεοῖς μορφώμασιν, ἀνέπτυξεν ἔπειτα αὐτὰς ἐπὶ πλέον ὅτε μεταβᾶσα εἰς Ῥώμην καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Εὐρώπης, ἐν ᾧ ἐξηκολούθει ζωγραφοῦσα πίνακας, ἐπεβάλετο καὶ εἰς τὴν διὰ πηλοῦ πλαστικήν, ἐξοικειουμένη τοὺς τῆς οὐχὶ εὐκόλου ταύτης τέχνης χειρισμούς. Ὅθεν ὅτε ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐσχάτως ἠθέλησε, τιμῶσα ἐξόχους τινὰς φιλέλληνας, νὰ κατασκευάσῃ διὰ τὸ ἑλληνικὸν βουλευτήριον τὰς προτομάς των, ἐνεθυμήθη τὴν ἐν Λονδίνῳ τανῦν διαβιοῦσαν Ἑλληνίδα πλάστριαν, καὶ ὁ πρωθυπουργὸς κ. Ἀλέξανδρος Κουμουνδοῦρος εἰς αὐτὴν παρήγγειλε τὸ ἔργον διὰ τῆς ἑπομένης ἐπιστολῆς·

"Εὐγενεστάτη καὶ φιλτάτη κυρία Κλεονίκη.

"Πρὸ καιροῦ ἤδη ἐσκόπευα νὰ Σᾶς παρακαλέσω νὰ κατασκευάσετε διὰ τὴν Βουλὴν προτομὰς ἐνδόξων Φιλελλήνων. Σήμερον ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ ἀρχίσῃ ἡ τοῦ ἀθανάτου Γ. Κάνιγγος, τοῦ ὁποίου τὴν μνήμην ἡ Ἑλλὰς διατηρεῖ ἱερὰν καὶ τοῦ ὁποίου τὸν πρόωρον θάνατον θρηνεῖ ὡς πανελλήνιον συμφοράν. Δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι τὸ ἔργον Σας τοῦτο θὰ εἶναι ἄξιον τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐνδόξου πατρός Σας, τὸ ὁποῖον τόσον εὐγενῶς φέρετε καὶ ἐπὶ τῷ ὁποίῳ τὸ ἔθνος ἀγάλλεται.

Α. Κουμουνδοῦρος."

Συγχαίροντες καὶ ἡμεῖς τῇ τεχνίτιδι διὰ τὸ ἀνατεθὲν αὐτῇ ἔργον καὶ ἐλπίζοντες ἐπιτυχῆ αὐτοῦ ἐκτέλεσιν, κρίνομεν ἀναγκαῖον, μετ' ἀναφορᾶς πρὸς τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα περὶ τῆς ἀγωγῆς ἧς ἔτυχεν ἡ Κυρία Γενναδίου, νὰ μὴ παραλείψωμεν ἐνταῦθα ἄγραφον μίαν γνώμην γενικωτέρας σημασίας διὰ τοὺς τεχνίτας καὶ μάλιστα τοὺς ἡμετέρους, εἰς ἥν, ἂν θέλωσιν, ἂς προσέξωσι. Δὲν εἶναι ἡμετέρα. Ἄλλοι πρὸ ἡμῶν σοφοὶ ἄνδρες τὴν ἐξήνεγκον. Ὁ τεχνίτης, ὁ ἀληθὴς τεχνίτης πρέπει ἐξ ἅπαντος νὰ μεταλάβῃ παιδείας ἐγκυκλίου καὶ ἀγωγῆς ἀξίας τοῦ ὀνόματος, καθαρτικῆς παντὸς χυδαίου τῇ ὕλῃ προσφύματος, νὰ ἐξευγενίσῃ πρέπει τὸ ἦθός του πρὸ πάντων, διατελῶν ἰδίως μακρὰν φιλοχρηματίας, ἀλαζονείας καὶ φθόνου. Οὕτω μόνον, ἂν ἐπροικίσθη καὶ διὰ δώρων τῆς φύσεως, ἐτέλεσε δὲ καλῶς καὶ τὴν ἀπαραίτητον ἐν ἐργαστηρίῳ μαθητείαν, δύναται ἡ κεκαλλιεργημένη φαντασία του νὰ παραγάγῃ ἔργα μετέχοντα τῆς θείας τοῦ καλοῦ ἰδέας, τῆς ἀδελφῆς τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ νὰ εὐφρανθῇ μὲν αὐτὸς καὶ τρυφήσῃ ἐν ταῖς σφαίραις τοῦ ἰδανικοῦ, νὰ εὐφράνῃ δὲ καὶ ἀνυψώσῃ ἐκεῖσε καὶ τοὺς θεωμένους τὰ ἔργα του· ἄλλως ὄχι.

Σ. Α. Κ.

*) Κοραῆ ἐπιστολ. ἐν Πανδώρας τόμ. ιζ'. (1866) σελ. 25. "Παραβάλλων αὐτὰς [τὰς Ἀγγλίδας] μὲ τὰς Ἑλληνίδας κόρας ἤθελα σχάσειν ἀπὸ τὴν λύπην μου, ἂν δὲν ἐπρόβλεπα, ὅτι μετ' ὀλίγον θέλουν καὶ αὗται νυμφευθῆν τὸν ἐρχόμενον νυμφίον τῆς παιδείας, ἢ δὲν ἔβλεπα ὅτι καὶ ἤρχισαν ἤδη τινὲς ἐξ αὐτῶν νὰ μιμῶνται ἃς Μούσας."

ΤΑ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΤΗΣ ΝΑΒΑΡΡΑΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Ἡ Μαργαρίτα, ἡ τῶν ἀπομνημονευμάτων συγγραφεύς, εἶναι ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἑρρίκου Β'. καὶ σύζυγος τοῦ βασιλέως Ἑρρίκου Δ'. Ὑπανδρευθεῖσα ἐν ἐποχῇ φρικωδεστάτου ἐμφυλίου πολέμου, ὃν ὑπεξέκαιεν ἡ θρησκευτικὴ διαίρεσις, ἡ Μαργαρίτα διῆλθε βίον ἀφόρητον καὶ δυστυχῆ, ὁμοιάζουσα κατὰ τοῦτο τὴν δύσμοιρον Μαρίαν Στουάρδην τῆς Σκωτίας. Ναὶ μέν, ἡ Μαργαρίτα δὲν ἐκρημνίσθη ἀπὸ τοῦ θρόνου εἰς τὴν εἱρκτὴν καὶ ἀπὸ τῆς εἱρκτῆς δὲν ὡδηγήθη εἰς τὸ ἰκρίωμα· ἀλλ' ὁ βίος της ἦτο σειρὰ ἐναντιοτήτων, σειρὰ ἀηδιῶν, αἵτινες κατέστησαν αὐτὴν τὴν δυστυχεστάτην τῶν τριῶν Μαργαριτῶν, ἃς ἐξύμνησαν οἱ ποιηταὶ τῆς ΙΣΤ'. ἑκατονταετηρίδος. Ἦσαν δὲ αἱ Μαργαρῖται αὗται· ἡ Μαργαρίτα τῆς Ναβάρρας, ἀδελφὴ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φραγκίσκου Α'., ἡ Μαργαρίτα τῆς Σαβοΐας, ἀδελφὴ Ἑρρίκου Β'., καὶ ἡ Μαργαρίτα, θυγάτηρ αὐτοῦ τοῦ Ἑρρίκου, ἧς τὰ ἀπομνημονεύματα ἔχομεν ὑπ' ὄψιν.

Ἡ Μαργαρίτα ἀρχίζει τὰ ἀπομνημονεύματά της ἀπὸ τῶν χρόνων Καρόλου Θ'., ἀφίνουσα τὰ ἔτη τῆς παιδικῆς της ἡλικίας, ὧν ἡ ἀφήγησις ἀνήκει εἰς τοὺς ἐπιτετραμμένους τὰ τῆς ἀνατροφῆς της· "Πιθανόν, λέγει, νὰ ὑπάρχωσι μεταξὺ τῶν συμβάντων τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας ἐπεισόδια ἄξια ἐξιστορήσεως."

Τὸ πρῶτον γεγονός, καθ' ὃ ἐνόησεν ἡ Μαργαρίτα ὅτι ἐκλήθη εἰς τὸν κόσμον δι' ὑψηλότερόν τινα σκοπόν, εἶναι, ὅταν ὁ ἀδελφός της, ὁ τῆς Ἀγγιοδίας δούξ, ἀπερχόμενος εἰς ἐκστρατείαν κατὰ τῶν Οὐγονότων, παρεκάλεσεν αὐτὴν νὰ φροντίζῃ περὶ τῶν σχέσεων αὐτοῦ πρὸς τὴν μητέρα των, προσπαθοῦσα νὰ τῷ διατηρήσῃ τὴν εὔνοιάν της· "Φοβοῦμαι, τῇ εἶπεν ἀναχωρῶν, μὴ ἡ ἀπουσία μου παραβλάψῃ τὰ συμφέροντά μου, καὶ ὅμως ὁ πόλεμος καὶ ἡ ἐν τῷ στρατῷ θέσις μου ἀπαιτοῦσι τὴν ἀναχώρησίν μου. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ ἀδελφός μου, ὁ βασιλεύς, διαμένων διηνεκῶς πλησίον τῆς μητρός μας, θὰ τὴν κολακεύῃ καὶ θὰ τὴν περιποιῆται. Τοῦτο οὐκ ὀλίγην μοὶ παρέχει ἀνησυχίαν, διότι φοβοῦμαι τὴν φιλοδοξίαν τοῦ ἀδελφοῦ μου." Ἀναθέτει λοιπὸν τὰ συμφέροντά του εἰς τὴν ἀδελφήν του Μαργαρίταν, συνιστῶν αὐτῇ θερμῶς νὰ τὸν ἀντιπροσωπεύῃ παρὰ τῇ μητρί, νὰ παρευρίσκηται καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἐν τῷ κοιτῶνί της, ὅταν ἐγείρεται τῆς κλίνης, καὶ τὸ ἑσπέρας, ὅταν κατακλίνεται. Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ ἀδελφοῦ ἐπροξένησαν εἰς τὴν Μαργαρίταν βαθεῖαν ἐντύπωσιν, ἣν οὕτως ἐκφράζει·

"Ἡ γλῶσσα αὕτη μοὶ ἦτο ὅλως νέα καὶ πρωτοφανής, διότι μέχρι τῆς ὥρας ταύτης εἶχον ζήσει ἄνευ σκοποῦ, μὴ φροντίζουσα περὶ ἄλλου τινὸς ἢ περὶ χορῶν καὶ διασκεδάσεων. Τόσον μεγάλη ἦτο ἡ συστολή μου ἀπέναντι τῆς μητρός μου, ὥστε ὄχι μόνον δὲν ἐτόλμων νὰ τῇ ἀποτείνω τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ ὁσάκις μὲ προσέβλεπεν ἁπλῶς, ἔτρεμα φοβουμένη μὴ ἔπραξά τι, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ τὴν δυσαρεστήσῃ. Παρ' ὀλίγον ν' ἀπαντήσω εἰς τὸν ἀδελφόν μου, ὅπως ὁ Μωϋσῆς ἀπήντησεν εἰς τὸν Κύριον, ἐμφανισθέντα αὐτῷ ἐν τῇ φλεγομένῃ βάτῳ· "Τί εἶμαι ἐγώ; Πέμψον ὃν ὀφείλεις νὰ πέμψῃς." Ἀλλ' ἀφ' οὗ παρῆλθεν ἡ πρώτη στιγμὴ οἱ λόγοι τοῦ ἀδελφοῦ μ' εὐχαρίστησαν· μοὶ ἐφάνη ὅτι μετεμορφώθην, ὅτι σημαίνω τι, καὶ ἤρχισα νὰ ἔχω πεποίθησιν εἰς ἐμαυτήν."

Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκτεθῇ καλλίτερον καὶ ἀφελέστερον ἡ στιγμὴ αὕτη ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται ὅτι σημαίνει τι, καὶ καθ' ἣν ἡ συναίσθησις αὕτη τῷ παρέχει πεποίθησιν εἰς ἑαυτόν.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ ταύτης, καθ' ἣν ἡ Μαργαρίτα ᾐσθάνθη ὅτι σημαίνει τι, ἤρχισε ν' ἀναμιγνύηται εἰς τὰ πολιτικά, καὶ νὰ ἐξυφαίνῃ τὰς ῥαδιουργίας ἐκείνας, εἰς ἃς τοσαύτην ἀπέδειξε μετὰ ταῦτα ἐπιδεξιότητα. Ὁ κύριος σκοπὸς τῶν ἐνεργειῶν της ἦτο ἡ ἀνύψωσις τοῦ μικροτέρου αὐτῆς ἀδελφοῦ, ὅστις, καίτοι μὴ διακρινόμενος διὰ τὸ ἔξοχον αὐτοῦ πνεῦμα ἢ διὰ τὸν σταθερὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα, συνέλαβεν οὐχ ἧττον τὸ σχέδιον νὰ καταλάβῃ τὴν Φλάνδραν, ἑτοίμην τότε οὖσαν νὰ ἐπαναστατήσῃ κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Ἱσπανίας. Τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ σχεδίου τούτου ἀνέλαβεν αὐτὴ ἡ Μαργαρίτα. Πρὸς τοῦτο ἔπεισε τοὺς ἰατρούς της νὰ τῇ διορίσωσι τὰ ἰαματικὰ τοῦ Σπᾶ νερά, καὶ διελθοῦσα διὰ τοῦ Καμβραὶ καὶ τῆς Βαλανσιέννης ἐπροσπάθησε νὰ προετοιμάσῃ τὰ πνεύματα ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ της. Ἐν τῇ ἀφηγήσει της διὰ τίνων μέσων καὶ διὰ τίνων λόγων ἐπροσπάθει νὰ ἑλκύσῃ πρὸς τὸ μέρος της τοὺς διοικητὰς τῶν πόλεων καὶ τῶν φρουρίων, ὑπάρχει εἶδός τι ὑπερηφάνου μεγαλαυχήσεως, μετέχον τῆς γυναικὸς ἅμα καὶ τοῦ διπλωμάτου. Βλέπομεν αὐτὴν κομπάζουσαν καὶ ἐπὶ τῇ γυναικείᾳ αὐτῆς φιλαρεσκείᾳ καὶ ἐπὶ τῇ πολιτικῇ αὐτῆς ἱκανότητι· διηγεῖται τὰς διαφόρους ταύτας διαπραγματεύσεις ὡς ἄλλη γυνὴ θὰ διηγεῖτο τὰς ἐρωτικὰς αὐτῆς κατακτήσεις.

Ἄρχεται ἡ περίεργος καὶ πρωτότυπος αὕτη διήγησις διὰ τῆς περιγραφῆς τῆς συνοδείας της. "Εἶχα, λέγει, φορεῖον κεκοσμημένον ἐσωτερικῶς διὰ ἱσπανικοῦ πορφυροῦ ὑφάσματος καὶ διὰ χρυσῶν κεντημάτων πεποικιλμένον. Τὸ φορεῖον ἦτο ὅλον ὑελοσκέπαστον, αἱ δὲ ὕελοι εἶχον ἐζωγραφισμένα ἐμβλήματα καὶ σύμβολα γράμμασιν ἰταλικοῖς καὶ ἱσπανικοῖς. Παρηκολούθουν τὸ φορεῖόν μου δύο ἄλλα φορεῖα τῶν μεγάλων Κυριῶν τῆς Αὐλῆς· αἱ δὲ δεσποσῦναι τῆς τιμῆς, δέκα τὸν ἀριθμόν, εἵποντο ἔφιπποι· ἤρχοντο κατόπιν ἓξ ἄλλαι ἅμαξαι φορτηγαί, φέρουσαι τὰς θεραπαινίδας." Μετεῖχον τῆς συνοδείας καὶ εἷς καρδινάλιος, εἷς ἐπίσκοπος, εἷς οἰκονόμος τῆς αὐλῆς, σταυλάρχαι καὶ ὑπασπισταὶ καὶ αὐλικοὶ θαλαμηπόλοι. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ λαμπρὰ αὕτη συνοδεία εἵλκυε τὰ βλέμματα ὅλων τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐκίνει τὸν θαυμασμὸν τῶν κατοίκων τῶν κωμοπολέων καὶ χωρίων, δι' ὧν διέβαινε βήματι βραδεῖ ὡς μὴ διανύουσα πλέον τῶν 7 ἢ 8 μιλίων τὴν ἡμέραν.

Οὕτως ἡ Μαργαρίτα φθάνει εἰς Καμβραί, πόλιν, ἥτις κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν δὲν ἀνῆκεν εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἡ Μαργαρίτα, ἀφ' οὗ ἔρριψε τὸ πρῶτον της βλέμμα ἐπὶ τοῦ ὀχυροῦ φρουρίου, περιεποιήθη ἰδιαζόντως τὸν ἱσπανὸν ἐπίσκοπον καὶ τὸν διοικητὴν τῆς πόλεως, οὓς κατώρθωσε νὰ ἑλκύσῃ πρὸς τὸ μέρος τῆς Γαλλίας καὶ πρὸς τὴν μερίδα τοῦ ἀδελφοῦ της. Κατόπιν μετέβη εἰς Βαλανσιέννην, εἰς Μόνς, καὶ εἰς Ναμύρην, ἔνθα ὑπεδέχθη αὐτὴν ὁ περιβόητος Ἰωάννης τῆς Αὐστρίας, ὅστις εἰς τιμὴν αὐτῆς ἔδωκε λαμπρὰν ἑορτὴν ἐπὶ τερπνοτάτου νησιδίου ἐν μέσῳ τοῦ ποταμοῦ. Τὸ περίεργον εἶναι ὅτι ἡ Μαργαρίτα, ἐκθέτουσα ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν αὐτῆς λεπτομερῶς καὶ τὰ ἐλάχιστα ἀντικείμενα κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν της, σιωπᾷ ἐντελῶς περὶ τῶν γραφικωτάτων ὀχθῶν τοῦ Μοζέλλα ποταμοῦ, ὃν διέπλευσεν ἐν λέμβῳ μεγαλοπρεπεῖ.

Τοῦτο ἀποδοτέον εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς. Οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ συγγραφεῖς τῆς ΙΣΤ'. ἑκατονταετηρίδος ἀγαπῶσι μᾶλλον τὴν ἐξοχὴν ἢ τὴν φύσιν, τοὺς ἀγροὺς μᾶλλον ἢ τὰς μαγευτικὰς τοποθεσίας. Φαίνεται ὅτι διὰ νὰ τέρπηταί τις εἰς τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως ἀπαιτεῖται βαθμός τις πολιτισμοῦ καὶ διανοητικῆς ἀναπτύξεως, ὃν ἡ ἐποχὴ ἐκείνη δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀποκτήσει. Μόλις πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν περίπου ἤρχισαν οἱ ἄνθρωποι νὰ αἰσθάνωνται τὴν τέρψιν τοιούτων μαγευτικῶν τῆς φύσεως θεαμάτων, καὶ τοῦτο ἀκόμη μόνον οἱ τυχόντες ἀγωγῆς ἐλευθερίου. Παρατηρήσατε τοὺς χωρικούς. Αἰσθάνεται ὁ χωρικὸς τὴν ἡδονὴν ὡραίας τινὸς θέας; Δι' αὐτὸν ἡ ὡραία θέα εἶναι τόσα στρέμματα ποτιστικά, τόσα στρέμματα βοσκῆς ἢ δάσους. Ἡ ἰδέα τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ κέρδους καταστρέφει παρ' αὐτῷ τὴν ἰδέαν τῆς ὡραιότητος, καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, εἴτε ἕνεκα τῆς ἰδέας ταύτης εἴτε μᾶλλον ἕνεκα τῆς διανοητικῆς αὐτοῦ ἀναπτύξεως, δὲν εἶναι ἐπιρρεπὲς εἰς τὴν τέρψιν τοιούτων διασκεδάσεων καὶ θεαμάτων.

Ἡ σήμερον ἀνθηρὰ πόλις Σπᾶ δὲν ἦτο κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἢ μικρόν τι χωρίον ἐκ τεσσάρων ἢ πέντε οἰκιῶν συγκείμενον, ἔνθα ἡ εὕρεσις καταλλήλου καταλύμματος ἦτό τι ἀδύνατον. Διὰ τοῦτο ἡ Μαργαρίτα ἀπεφάσισε νὰ διαμείνῃ ἐν Λιέγῃ. Ἐνταῦθα συνέβη τὸ σπαραξικάρδιον ἐπεισόδιον τῆς δεσποσύνης Τουρνῶν, κυρίας τῆς τιμῆς, τὸ ὁποῖον ἡ Μαργαρίτα διηγεῖται ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασιν. Ἡ κόρη αὕτη εἶχε περιφρονηθῇ ἐν Ναμύρῃ παρὰ τοῦ ἐραστοῦ της, τοῦ κόμητος Βαραμβῶνος, φθάσασα δὲ εἰς Λιέγην ἀποθνήσκει ἐκ τῆς λύπης. Ὁ κόμης συναισθανόμενος τὸ ἄδικον καὶ μὴ δυνάμενος ν' ἀπαρνηθῇ τὸν ἔρωτά του, σπεύδει εἰς Λιέγην, ὅπως τύχῃ συγχωρήσεως, καὶ φθάνει καθ' ἣν στιγμὴν ἐγίνετο ἡ κηδεία της ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Τὸ πλῆθος τοῦ συνηγμένου κόσμου τὸν ἐμποδίζῃ νὰ πλησιάσῃ. Τέλος ἐρωτᾷ τί συμβαίνει. Τῷ ἀπαντῶσιν ὅτι γίνεται κηδεία. Ποῖον κηδεύουν; ἐρωτᾷ ὁ κόμης. Τὴν δεσποσύνην Τουρνῶν, κυρίαν τῆς τιμῆς τῆς ἡγεμονίδος Μαργαρίτας, ἀπαντᾷ ὁ ἐρωτηθείς. Ὁ κόμης πίπτει ὡσεὶ κεραυνόπληκτος καὶ μεταφέρεται ἡμιθανὴς εἰς οἰκίαν τινά.

Ἡ ἐπάνοδος τῆς Μαργαρίτας δὲν ἐξετελέσθη ὑπὸ οἰωνοὺς αἰσίους. Ἐκινδύνευσε νὰ περιπέσῃ εἰς χεῖρας τῶν Οὐγονότων, νὰ συλληφθῇ παρὰ τῶν Ἱσπανῶν· ἠναγκάσθη δὶς ἢ τρὶς νὰ ἀγορεύσῃ πρὸς πλήθη ἐξημμένα καὶ ἀπειλητικά, καὶ ἄλλοτε διέφυγε τὸν ἔσχατον κίνδυνον μόνον διὰ τῆς ταχύτητος τῶν ἵππων. Τέλος ἦλθεν εἰς Γαλλίαν, ὅπου ἄλλα προσκόμματα τὴν περιέμενον. Ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἀδελφοῦ της Ἑρρίκου Γ'., ἔνθα διέμεινεν ἐπί τινα χρόνον, ὑπέκειτο εἰς τὰς ῥαδιουργίας τῶν αὐλικῶν· ἐν δὲ τῇ αὐλῇ τοῦ συζύγου της, βασιλέως τῆς Ναβάρρας, ἠναγκάζετο νὰ δέχηται τὰς περιφρονήσεις τῶν ἐρωμένων αὐτοῦ, ἀλλά, οὖσα γυνὴ ἔξοχος καὶ ἀγαθή, ὑπέμενε τὰ πάντα μετὰ ἀξιοθαυμάστου ἐγκαρτερήσεως.

Ἐνταῦθα λήγουσι τὰ Ἀπομνημονεύματά της. Ἔκτοτε δὲ καὶ ἡ ἱστορία φαίνεται λησμονήσασα αὐτήν, καὶ θὰ ἐλησμονεῖτο βεβαίως ἐντελῶς ἐὰν δὲν διεσώζοντο τὰ Ἀπομνημονεύματα αὐτῆς ταῦτα, τὰ ὁποῖα θὰ μείνωσι μία τῶν ὡραιοτέρων σελίδων τῆς γαλλικῆς φιλολογίας καὶ ὡς πρὸς τὴν εὐκρίνειαν καὶ ὡς πρὸς τὸ ζωηρὸν καὶ θελκτικὸν τοῦ ὕφους.

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Προέδρου τῶν ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς Γάρφηλδ, ὁ κορυφαῖος τῶν ἐν Ἀμερικῇ ποιητῶν Longfellow ἐποίησε δεκατετράστιχον (Sonnet), οὗ τὴν εἰς πεζὸν λόγον μετάφρασιν δημοσιεύομεν·

"E venni dal martirio a questa pace."
Dante. *Paradiso.*

"Τοὺς λόγους τούτους ἤκουσεν ὁ ποιη-
"τῆς προφερομένους ὑπὸ ἀνθρώπου, ἀπο-
"θανόντος ἐν τῇ ἀληθεῖ πίστει, ὅστις ἔζη
"ἐν τῇ καθαρᾷ ἐκείνῃ καὶ λαμπρᾷ σφαίρᾳ,
"ὅπου ὁ οὐράνιος τῆς θυσίας σταυρὸς ἐκτεί-
"νει ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ προστατευτικῶς τοὺς
"βραχίονάς του. Αἱ γενναῖαι ψυχαί, αἱ
"τὸν φόβον μὴ γνωρίσασαι, ἔχεον φῶς ἐπὶ
"τῶν βεβαρυμένων αὐτοῦ ὀφθαλμῶν. Φεῦ!
"πόσον σκοτεινὴ θὰ ἦτο ἡ νὺξ τῶν πόνων
"καὶ τῶν δεινῶν, ἐὰν δὲν παρηκολούθει
"αὐτὰ ἡ ἰδέα αἰωνίας ἀναπαύσεως καὶ αἰω-
"νίας σωτηρίας! Αὐτὴ εἶναι ἡ παρηγορία
"ἡμῶν. Καὶ ἄλλη μεγάλη ψυχὴ ἀνα-
"φωνεῖ σήμερον πρὸς ἡμᾶς· "Μετέβην
"ἀπὸ τοῦ μαρτυρίου εἰς τόπον εἰρήνης καὶ
"ἀναπαύσεως."

Ἐν τῷ προσεχεῖ τεύχει (τῷ 13ῳ), δι' οὗ ἄρχεται ἡ δευτέρα ἑξαμηνία τοῦ Ἑσπέρου, θέλομεν ἀρχίσει τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἀριστουργήματος τοῦ ἄνω μνησθέντος Ἀμερικανοῦ ποιητοῦ Longfellow, "τοῦ ᾄσματος τοῦ Χιαβάθα", ἐμμέτρως μεταφρασθέντος ὑπὸ Ἰ. Περβάνογλου. Τῆς μεταφράσεως προταχθήσεται ἡ εἰκὼν τοῦ ἐξόχου ποιητοῦ καὶ σύντομος αὐτοῦ βιογραφία.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΥ.

Μεγάλη εὐτυχία εἶναι φῶς, οὗ ἡ ἀντανάκλασις ἐπεκτείνεται καὶ ἐπὶ αὐτῶν τῶν ἐκτάσεων, ἃς δὲν φωτίζει. Ἀφ' οὗ αἱ τραχεῖαι συγκινήσεις τῆς ψυχῆς, ἃς ἐπέφερεν ἡ δυστυχία, κατευνασθῶσιν, ἡ ψυχὴ μένει μετέωρος καὶ εὐχαριστεῖται βλέπουσα εἰς τὸ παρελθὸν τὰ ἀγαθά, τὰ ὁποῖα ἀπώλεσεν.

* * *

Τρία τινὰ ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν εὐτυχίαν· ὑγεία τοῦ σώματος, ἐλευθερία τοῦ πνεύματος καὶ ἁγνότης τῆς καρδίας.

* * *

Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀποθνήσκει πράγματι εἰμὴ ἀφ' οὗ πάντες οἱ γνωρίσαντες καὶ ἀγαπήσαντες αὐτὸν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ κεῖνται καὶ αὐτοὶ ἐν τῷ τάφῳ. Μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ ἄνθρωπος ζῇ ἀκόμη κατά τι ἐν τῷ βίῳ τῶν ἐπιζησάντων αὐτοῦ.

* * *

Ὁ πλούσιος, ὁ τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ πολλαπλασιάζων, κλέπτει ἀπὸ τοῦ πτωχοῦ τὸ περίσσευμα αὐτοῦ.

* * *

Ἡ ἀκρίβεια δὲν εἶναι μόνον εὐγένεια, ἀλλὰ καὶ ταπεινοφροσύνη.

* * *

Τὰ κόμματα, τὰ ὁποῖα οὐδὲν συγχωροῦσιν εἰς τοὺς ὑπηρετήσαντας αὐτά, συγχωροῦσι τὰ πάντα εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ τὰ ὑπηρετήσωσιν. Ἡ χρησιμοποίησις εἶναι εἰς τὰ ὄμματα αὐτῶν ἡ ἀμνηστεία ὅλων τῶν ἐγκλημάτων.

* * *

Ἡ ἀποτυχία λογίζεται εὐκόλως ἔγκλημα καὶ εἰς τοὺς πολιτικοὺς ἄνδρας ὡς καὶ εἰς τοὺς στρατηλάτας.

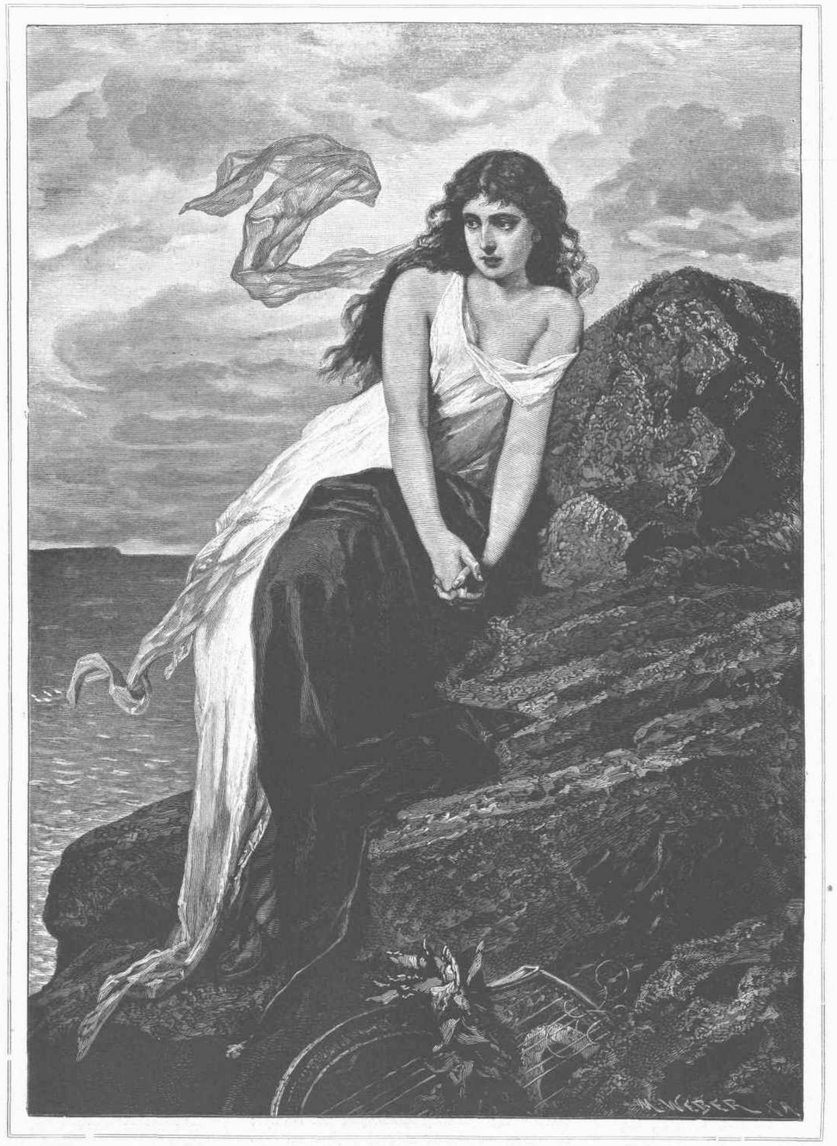

Η ΣΑΠΦΩ.
Εἰκὼν FEUERBACH.

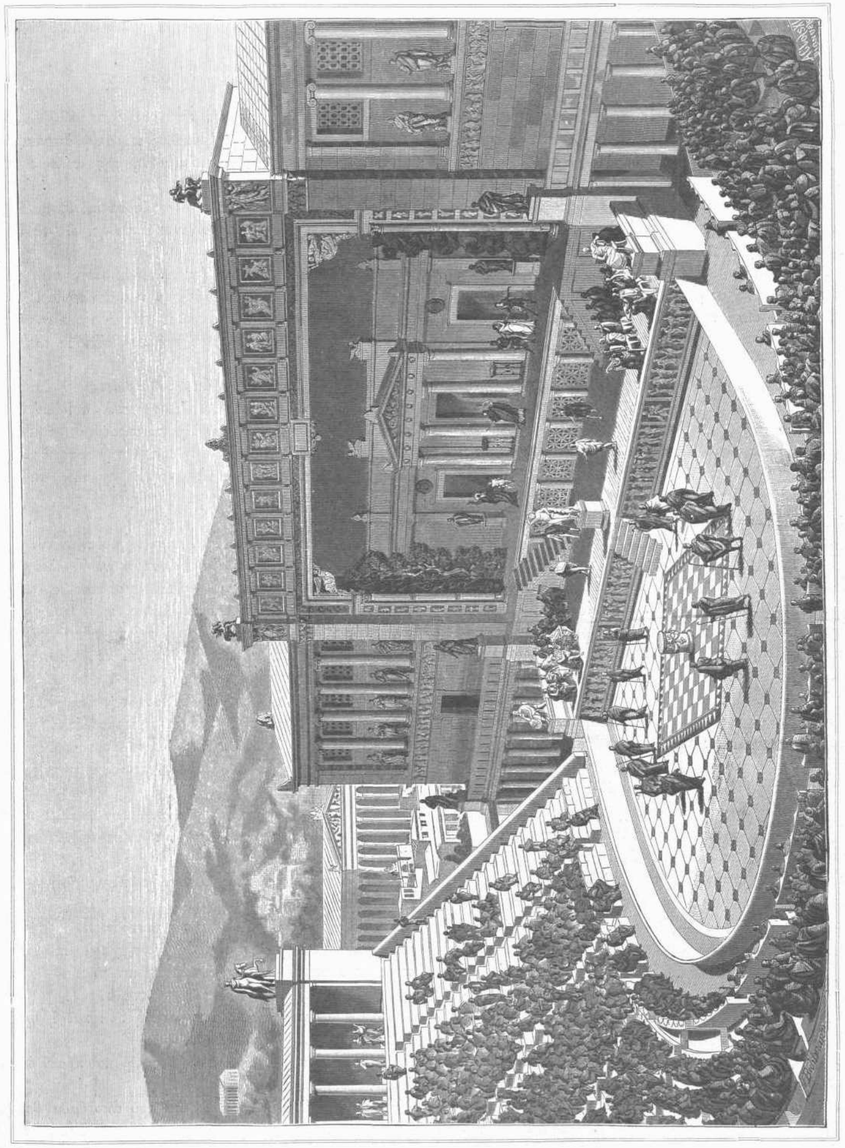

ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΖΑΜΠΕΛΙΟΣ.

(Μετ' εἰκόνος, ὅρα σελ. 181.)

Εἷς τῶν διαπρεπεστέρων Ἑλλήνων φιλολόγων ἐτελεύτησε πρὸ μικροῦ μακρὰν τῆς πατρίδος, ἐν Ἑλβετίᾳ, ἔνθα προσωρινῶς εὑρίσκετο. Εἶναι οὗτος ὁ Σπυρίδων Ζαμπέλιος, οὗ τὴν εἰκόνα δημοσιεύομεν ἐν τῷ σημερινῷ τοῦ Ἑσπέρου τεύχει. Ὑιὸς τοῦ Ἰωάννου Ζαμπελίου, ὅστις ὡς δραματικὸς ποιητὴς κατέχει θέσιν ἐπιφανῆ ἐν τῷ νεωτέρῳ τῆς Ἑλλάδος Παρνασσῷ, ὁ Σπυρίδων Ζαμπέλιος ἐμόχθησε καὶ εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς γλώσσης καὶ τῆς ἱστορίας ἡμῶν. Δὲν ἦτο βαθὺς φιλολόγος καὶ κριτικὸς, δὲν ἦτο ἐπιστήμων κατὰ τὴν στενὴν τῆς λέξεως σημασίαν, ἀλλ' ἦτο συγγραφεὺς εὐφάνταστος, οὗ τὰ ἔργα δικαίας ἔτυχον ἐκτιμήσεως.

Ἡ φαντασία του ἦτο ζωηρὰ, ὁ πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν φιλολογίαν ἐνθουσιασμὸς αὐτοῦ ἄμετρος, καὶ ἡ ἐπιθυμία του νὰ διαφωτίζῃ σκοτεινά τινα μέρη τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν ἱστορίας μεγάλη. Πρὸς τοῦτο οὔτε κόπων ἐφείδετο οὔτε δαπανῶν, καὶ συχναὶ ἦσαν αἱ ἐπισκέψεις αὐτοῦ εἰς τὰς μεγάλας τῆς Ἰταλίας βιβλιοθήκας, ἔνθα ἄφθονον εὕρισκε τὴν ὕλην πρὸς τὰς προσφιλεῖς αὐτῷ μελέτας καὶ ἐρεύνας.

Ἓν τῶν κυριωτέρων ἔργων του εἶναι αἱ Βυζαντιναὶ Μελέται" (ἐκδοθεῖσαι ἐν Ἀθήναις τῷ 1857), ἐν αἷς εἰσδύσας μετὰ πολλῆς λεπτότητος εἰς τὸ πνεῦμα τῶν βυζαντινῶν χρόνων καὶ τοῦ βυζαντινοῦ κράτους ἀποδεικνύει ὅτι οἱ Βυζαντινοὶ ἦσαν Ἕλληνες καὶ οὐχὶ Ῥωμαῖοι. Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ βιβλίου τούτου εἶναι ἐπαγωγὸς, διότι καὶ ἡ γλῶσσα ῥέει ὁμαλὴ καὶ σεμνὴ, καὶ αἱ ἀποδείξεις πείθουσιν. Ἴσως ὑπὸ αὐστηρὰν ἐπιστημονικὴν ἔποψιν ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῷ τρωτά τινα μέρη, ἀλλὰ ποῖον τὸ ἐπιστημονικὸν βιβλίον, καθ' οὗ ἡ αὐστηρὰ κριτικὴ δὲν εὑρίσκει ν' ἀντείπῃ τί;

Πολύτιμος εἶναι ἐπίσης ἡ Εἰσαγωγὴ, ἣν προέταξεν ὁ Ζαμπέλιος εἰς τὴν ἐν Κερκύρᾳ (1852) ἐκδοθεῖσαν "Συλλογὴν τῶν δημοτικῶν τῆς Ἑλλάδος ᾀσμάτων". Ἐν αὐτῇ ἐξετάζει μετὰ πολλῆς εὐκρινείας καὶ ἀκριβείας τὴν γέννησιν καὶ διάδοσιν τῆς νεοελληνικῆς ποιήσεως καὶ γλώσσης μετὰ τὴν παρακμὴν τῆς δόξης τῶν ἀρχαίων χρόνων ἐν σχέσει πρὸς τὰς περιπετείας τοῦ ἔθνους κατὰ τὸν μεσαιῶνα.

Πρωτότυπον ὠνόμασαν οἱ κριτικοὶ τὴν μελέτην τοῦ Ζαμπελίου "Πόθεν ἡ κοινὴ λέξις τραγουδῶ" (ἐν Ἀθήναις 1859). Ὁμολογοῦμεν ὅτι ἐν τῇ διατριβῇ ταύτῃ οὐδὲν εὕρομεν τὸ ἐλκυστικὸν καὶ εὐφάνταστον. Ὁ Ζαμπέλιος παράγει τὸ νεώτερον ἑλληνικὸν ᾆσμα ἀπὸ τὸ μονότονον καὶ θρηνῶδες ᾆσμα τῶν μοναχῶν, ὅπερ καθ' ἡμᾶς εἶναι ὅλως ἐσφαλμένον. Τὸ νεώτερον ἑλληνικὸν ᾆσμα εἶναι γέννημα καὶ θρέμμα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, καὶ ἂν ἔχῃ τι θρηνῶδες τοῦτο προέρχεται κατὰ τὸν πολὺν Θωμασαῖον τὸ μὲν ἐκ τῆς δεδουλωμένης καταστάσεως τοῦ ἔθνους ἡμῶν, τὸ δὲ ἐκ τοῦ χαρακτηριστικοῦ ὄφους πάντων τῶν μεσημβρινῶν λαῶν, Προβενσάλων, Ἱσπανῶν, Ἰταλῶν, Κόρσων, ὧν τὰ ᾆσματα εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ θρηνῳδίαι.

Ἕτερον ἔργον τοῦ Ζαμπελίου εἶναι τὰ "Ἱστορικὰ σκηνογραφήματα", ἔχοντα βάσιν τὴν ἱστορίαν τῆς Κρήτης ἐπὶ τῶν Βενετῶν. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι πλῆρες ἀξίας. Ὁμολογουμένως ἡ ἱστορία τῆς πολυπαθοῦς Κρήτης ἐπὶ Βενετῶν εἶναι τὰ μάλιστα σπουδαία, διότι ἄπειρα περὶ αὐτῆς σώζονται ἔγγραφα καὶ ἐκθέσεις, παρέχουσαι εἰς τὸν ἱστορικὸν ἄφθονον καὶ ἐπαγωγὸν ὕλην.

Ἄριστον σύγγραμμα καθ' ὅλα εἶναι τὰ "Ἰταλοελληνικὰ" τοῦ Ζαμπελίου, βιβλίον προδίδον ἐμβριθεῖς μελέτας τῶν ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς Νεαπόλεως καὶ ἄλλαις συλλογαῖς τῆς κάτω Ἰταλίας εὑρισκομένων ἑλληνικῶν περγαμηνῶν τοῦ μεσαιῶνος. Ἥρκει τὸ βιβλίον τοῦτο, ὅπως κατατάξῃ τὸν ἡμέτερον Ζαμπέλιον μεταξὺ τῶν ἐξόχων ἱστορικῶν, διότι ἐν αὐτῷ αἱ ἔρευναι εἶναι βαθεῖαι καὶ ἐμβριθεῖς, καὶ αἱ ἀποδείξεις του περὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῶν κάτω τῆς Ἰταλίας χωρῶν τὰ μάλιστα πειστικαί.

Ὁ ἐπελθὼν θάνατος ἐστέρησε τὸ ἔθνος ἡμῶν ἀνδρὸς ἐπιστήμονος, ὅστις καὶ περαιτέρω ἀκόμη ἠδύνατο νὰ πλουτίσῃ διὰ τῶν μελετῶν του τὴν πτωχὴν ἀκόμη ἐθνικὴν ἡμῶν φιλολογίαν.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη ὁ Ζαμπέλιος ἔζη ἐν τῇ ἰδιοκτήτῳ αὐτοῦ παρὰ τὸ Λιβόρνον ἐξοχικῇ ἐπαύλει, ὅπου διῆγε βίον ἀληθοῦς φιλοσόφου καὶ ποιητοῦ.

Η ΣΑΠΦΩ.

(μετὰ εἰκόνος, ὅρα σελ. 184.)

Ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Λευκάδος παραλίᾳ ἵσταται ἡ ποιήτρια καὶ ἀοιδὸς Σαπφὼ, ἡ περικαλλὴς κόρη τῆς πόλεως Ἐρεσσοῦ ἐν τῇ νήσῳ Λέσβῳ.

Ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῆς βαθεῖα ἀπεικονίζεται θλῖψις· ὁ ὀφθαλμός της περιτρέχει τὸν ὁρίζοντα ἀσταθῆς, ὡς νὰ ἐζήτει τί, ὡς νὰ ἐπόθει τί.

Ἡ στάσις της, ἡ ὄψις της, ἡ θέσις τῶν χειρῶν της, τὰ πάντα ἐμφαίνουσιν ἄφατον λύπην καὶ ἀθημονίαν.

Τίς ἡ θλῖψις, ἡ κατατρώγουσα τὴν καρδίαν της; Τίς ἡ ἀπελπισία, ἡ θολοῦσα τὸ βλέμμα της, καὶ δίδουσα αὐτῇ θέσιν θύματος ἐπὶ θυσιαστηρίου;

Ἡ Σαπφὼ ἐπλήγει ὑπὸ τοῦ ἔρωτος· ἡ Σαπφὼ ἀγαπᾷ νέον συμπολίτην της εὐειδῆ, τὸν Φάωνα· ἀλλ' ὁ Φάων δὲν ἀνταπεκρίθη εἰς τὸν ἔρωτά της, ὁ Φάων τὴν περιεφρόνησε, τὴν ἐγκατέλιπεν! —

Ἡ ἐγκαταλειφθεῖσα γυνὴ ἔφυγε τὴν πατρίδα της, μετέβη εἰς Λευκάδα, προσπαθοῦσα νὰ λησμονήσῃ τὸν ἄπιστον ἐρωμένον. Ἀλλ' ἡ θλῖψις παρακολουθεῖ τὰ βήματά της, τὴν παρακολουθεῖ ὡς σκιά. —

Ἐπί τινας στιγμὰς ἐζήτησε παρηγορίαν ἐν τῷ ᾄσματι· ἔκρουσε τὴν λύραν, τὴν πιστὴν αὐτῆς σύντροφον. Ἀλλὰ καὶ ἡ λύρα ἐξέπεσε τῶν χειρῶν της καὶ κεῖται ἄχρηστος καὶ ἄφωνος πρὸ τῶν ποδῶν της — διότι ἡ βαθεῖα θλῖψις, ἡ τοὺς μυχοὺς τῆς καρδίας πλήττουσα, δὲν εὑρίσκει οὐδαμοῦ παρηγορίαν· χαράττουσα μὲ τὴν ὀξεῖαν αὐτῆς γλυφίδα τὰς ῥυτίδας ἐπὶ τοῦ προσώπου, κατατρώγει τὰ σπλάγχνα, καταβάλλει τὸ σῶμα. —

Ἐκεῖ παρὰ τὸν ἔρημον ἐκεῖνον τῆς Λευκάδος βράχον ἵσταται ἡ Σαπφὼ, ἄγαλμα τῆς θλίψεως. Προσβλέπει τὴν θάλασσαν τὴν ἀπέραντον, καὶ ὁ κρότος τῶν παρὰ τοὺς πόδας της ἀφριζόντων κυμάτων ἀπαντᾷ μόνος εἰς τοὺς στεναγμούς της καὶ εἰς τὰ δάκρυά της.

Ἐν τῷ κρότῳ ἐκείνῳ τῶν κυμάτων νομίζει ὅτι ἀκούει φωνὴν μεμακρυσμένην, τὴν φωνὴν τῆς ἰδίας αὐτῆς καρδίας, ἥτις τῇ λέγει· Μὴ ἐλπίζῃς!

Ἡ ἐλπὶς, ἡ ὑστάτη τῶν ἀνθρώπων παρηγορία, καὶ αὐτὴ σὲ ἐγκατέλιπε, δύστηνε Σαπφώ! —

Αἴφνης ὁ ὀφθαλμός της ἀπαστράπτει. Ὀρθοῦται ἡ Σαπφὼ καὶ τείνει τὰς χεῖράς της. Ἀγρία χαρὰ ἀπεικονίζεται ἐπὶ τοῦ προσώπου της — Εὗρε τὴν σωτηρίαν της! — Αὐτὴ ἡ θάλασσα, ἡ βαθεῖα, ἡ ἀχανὴς — ἰδοὺ ἡ σωτηρία της!

Μία ἀπόφασις . . . μία στιγμὴ . . . καὶ ἡ θλῖψις της παύει, ἡ ἀπελπισία της ἐξαλείφεται!

Πόσον βραχεῖα ἡ τοιαύτη στιγμὴ, καὶ πόσον ριζικὴ καὶ αἰωνία ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν δεινῶν!

Ἀναρριχᾶται ἡ Σαπφὼ ἐπὶ τοῦ ἀποτόμου βράχου — ἐν τελευταῖον βλέμμα ἐπὶ τῆς θαλάσσης! — καὶ ῥίπτεται εἰς τὸ κῦμα —

Ἀφρίζει τὸ κῦμα, ἀνοίγεται καὶ δέχεται τὴν λείαν του — καὶ ἡ Σαπφὼ, ἡ δύσμοιρος ποιήτρια, λησμονεῖ τὰ δεινά της, λησμονεῖ τὸν ἀπέλπιδα ἔρωτά της, λησμονεῖ τὰ βάσανά της!

Ὁ δὲ βράχος ἐκεῖνος τῆς Λευκάδος, ὁ ἔρημος, καλεῖται μέχρι σήμερον ὁ βράχος τῆς Σαπφοῦς.

Ο ΒΑΡΩΝΟΣ ΧΑΥΜΕΡΛΕ

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ.

(Μετὰ εἰκόνος, ὅρα σελ. 189.)

Τῇ 10 Ὀκτωβρίου (ἔ. ν.) ἀπέθανεν αἴφνης ἐν Βιέννῃ συνεπείᾳ καρδιακῆς ἀποπληξίας ἐν διαστήματι ὀλίγων λεπτῶν τῆς ὥρας ὁ βαρῶνος Ἐρρῖκος Χάϋμερλε, ὁ ἀκριβῶς πρὸ διετίας διορισθεὶς ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Αὐστρίας.

Τοῦ Χάϋμερλε τὴν εἰκόνα δημοσιεύομεν σήμερον ἐν τῷ Ἑσπέρῳ, διότι διατελέσας ἐν Ἑλλάδι καὶ γραμματεὺς τῆς αὐστριακῆς πρεσβείας ἐπί τινα ἔτη καὶ πρεσβευτὴς κατόπιν καὶ ἐγνωρίσθη καὶ δικαίως ἐξετιμήθη καὶ ἠγαπήθη παρὰ τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Χάϋμερλε δὲν διεκρίνετο μὲν ἐπὶ ἐκτάκτῳ πολιτικῇ εὐφυΐᾳ καὶ πρωτοβουλίᾳ, ἦτο ὅμως πιστὸς καὶ εὐσυνείδητος ὑπάλληλος καὶ ἀκραιφνὴς τῆς εἰρηνικῆς πολιτικῆς φίλος.

Γεννηθεὶς ἐν Βιέννῃ ἐν ἔτει 1828 ἐξεπαιδεύθη ἐν τῇ ἐκεῖ ἀξιολόγῳ ἀνατολικῇ Ἀκαδημίᾳ καὶ κατηρτίσθη δεόντως διὰ τὸ διπλωματικὸν αὐτοῦ στάδιον· κατήρξατο δὲ τοῦ σταδίου τούτου διὰ τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ ὡς διερμηνέως παρὰ τῇ αὐστριακῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείᾳ. Προβιβασθεὶς μετὰ ταῦτα πρῶτος γραμματεὺς πρεσβείας ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν Ἀθήναις, ἐν Δρέσδῃ καὶ ἐν Φραγκφούρτῃ διεκρίθη διὰ τὴν ἄοκνον αὐτοῦ ἐργασίαν καὶ κυρίως διὰ τὴν βαθεῖαν γνῶσιν τῶν πραγμάτων τῆς Ἀνατολῆς. Ἐκτὸς τῶν κυριωτέρων εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν ἐγνώριζε καὶ ὡμίλει ἐλευθέρως καὶ τὴν ἑλληνικὴν, τὴν τουρκικὴν, τὴν ἀραβικὴν καὶ τὴν περσικήν.

Τῷ 1878 ἦτο τρίτος αὐστριακὸς πληρεξούστος παρὰ τῷ βερολινείῳ συνεδρίῳ, καὶ τῇ 8 Ὀκτωβρίου 1879 ἀντικατέστησε τὸν ἀποχωρήσαντα κόμητα Ἀνδράσσην ἐν Βιέννῃ. Εἶχε σύζυγον ὁ Χάϋμερλε τὴν θυγατέρα τοῦ γνωστοῦ τῆς Φραγκφούρτης γερουσιαστοῦ, βαρώνου Βέρνους.

Δίκαιος ἔπαινος ὀφείλεται εἰς τὴν περιεσκεμμένην καὶ εἰρηνόφιλον πολιτικὴν τοῦ ἀποθανόντος ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν, ἥτις πρὸ πάντων ἐγένετο καταφανὴς κατὰ τὰς τελευταίας ἐν τῇ Ἀνατολῇ περιπλοκάς. Τὸ γραφεῖόν του ἐν Βιέννῃ ἦτο πρότυπον ἀκριβείας καὶ τάξεως· αὐτὸς δὲ ἀόκνως καὶ νυχθημερὸν εἰργάζετο διεξάγων τὰς δυσκολωτέρας ὑποθέσεις. Κατὰ δὲ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του κατεγίνετο κατὰ προτίμησιν εἰς μεταφράσεις γερμανικῶν ποιημάτων εἰς τὴν ἀραβικὴν, περσικὴν καὶ τουρκικὴν γλῶσσαν. Ἐπὶ τῆς τραπέζης του εὑρίσκετο μικρὸν μέλαν πινακίδιον, ἐφ' οὗ ἦτο γεγραμμένον τὸ ἀραβικὸν ῥητόν. "Κρατῶν τῆς γλώσσης σου πολλὰς ἀποφεύγεις δυσαρεσκείας καὶ θλίψεις." Τῷ ῥητῷ τούτῳ ἔμεινε πιστὸς καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον.

Ὁ Χάϋμερλε, τίμιος εἰς ἄκρον περὶ τὴν χρηματικὴν διαχείρισιν, ἀπέθανε πένης, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας ἀπένειμε τῇ χήρᾳ αὐτοῦ σύνταξιν φιορινίων τριῶν χιλιάδων ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτοῦ ταμείου, ὑποσχεθεὶς συγχρόνως νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ υἱοῦ του.

Διάδοχος τοῦ Χάϋμερλε ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐξωτερικῶν λέγεται ὁ κόμης Καλνόκης, πρεσβευτὴς τῆς Αὐστρίας ἐν Πετρουπόλει.

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΕΚ ΤΗΣ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ Ο ΚΟΜΝΗΝΟΣ.

(συνέχεια· ὅρα προηγούμ. ἀριθμ.)

Δεκαπέντε εἶχον παρέλθει ἡμέραι ἀπὸ τοῦ τραγικοῦ θανάτου τῆς Μαρίας, δεκαπέντε ἡμέραι, καθ' ἃς ὁ Ἀνδρόνικος μετὰ πυρετώδους ἀνυπομονησίας εἰργάζετο καὶ συνεσκέπτετο μετὰ τῶν συμβούλων του. Ὁ Σεπτέμβριος μὴν ἤγγιζε πρὸς τὸ τέλος.

Ἡ πόλις τοῦ Κωνσταντίνου διετέλει ἐν ἀσυνήθει ταραχῇ καὶ ἐξάψει. Τοσαῦται μεταβολαὶ, τοσαῦται καταστροφαὶ ἐν διαστήματι μικρῷ τοσοῦτον, ἤρκουν ὅπως διατηρῶσι τὰ πνεύματα τοῦ λαοῦ μετέωρα. Καὶ οἱ μὲν ἐθαύμαζον καὶ ἐξύμνουν τὴν ἱκανότητα τοῦ ἀνδρὸς, ὅστις ἅμα ἐλθὼν κατώρθωσε νὰ φέρῃ τῶν κακῶς κειμένων τὴν διόρθωσιν καὶ ἐχαιρέτιζον τὴν ἔλευσίν του ὡς τὴν ἀνατολὴν ἡμερῶν εὐτυχῶν καὶ αἰσίων· καὶ οὗτοι ἦσαν οἱ περισσότεροι. Ὑπῆρχον ὅμως καὶ ἄλλοι, οἵτινες ἔσειον τὴν κεφαλὴν θεωροῦντες τὰ τελευταῖα συμβάντα ὡς κακοὺς καὶ ἀπαισίους οἰωνούς. Οἱ ἀπαισιόδοξοι οὗτοι δὲν ἔβλεπον ἐν τῷ Ἀνδρονίκῳ εἰμὴ ἄνδρα δοξομανῆ καὶ ἅρπαγα, θυσιάζοντα τὰ πάντα ἀπέναντι τοῦ σκοποῦ του, καὶ ἐθρήνουν ἐπὶ τῇ ἐλεύσει του ὡς ἐπὶ ἐθνικῇ συμφορᾷ. Ἀλλ' οὐδεὶς ἐτόλμα ἔτι νὰ ἐκφρασθῇ ἀναφανδὸν, διότι κατάσκοποι καὶ φαυλοκόλακες, ὄργανα τοῦ Ἀνδρονίκου καὶ τῶν ὀπαδῶν του, περιήρχοντο ἡμέραν καὶ νύκτα τὰς ὁδοὺς καὶ πλατείας καὶ κατήγγελλον πάντα ἀπερισκέπτως ἐκφραζόμενον. Καὶ ἤδη πλεῖστοι πολῖται ἐσήποντο ἐν ταῖς σκοτειναῖς φυλακαῖς καί τινες εἶχον ἤδη ὑποστῆ τὰς βαρείας τῆς ἀπερισκεψίας των συνεπείας. Ὁ φίλος ἐφοβεῖτο τὸν φίλον, ὁ ἀδελφὸς ὑπέβλεπε τὸν ἀδελφὸν, ὁ πατὴρ ὑπεπτεύετο τὸν υἱόν, καὶ ὁ φόβος ἐπάγονε πᾶσαν ἐνέργειαν καὶ πᾶσαν ἐλευθερίαν.

Καὶ ἔγεμον αἱ πλατεῖαι ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας λαοῦ, ἀναμένοντος ἐν πυρετῶδει ἀγωνίᾳ τὰ συμβησόμενα. Πᾶσα ἐργασία εἶχε παύσει, καὶ ἡ ἐκτεταμένη τοῦ Κωνσταντίνου πόλις διετέλει ἐν διηνεκεῖ ἐξάψει καὶ ταραχῇ, μὴ γινώσκουσα τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα. Φῆμαι ἀπαίσιοι περὶ τοῦ βασιλέως διεδίδοντο ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν· οἱ μὲν ἔλεγον αὐτὸν ἀσθενοῦντα καὶ ἑτοιμοθάνατον, οἱ δὲ περιωρισμένον ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων καὶ καταδεδικασμένον εἰς ἀπομόνωσιν. Καὶ τῷ ὄντι ὁ Ἀλέξιος δὲν ἐξήρχετο πλέον τῶν ἀνακτόρων του, ἀλλ' ἐκάθητο μόνος καὶ σιωπηλός. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς, ἀφ' ἧς ὁ κάλαμός του εἶχεν ἐπικυρώσει τὴν φριτὴν τῆς μητρός του καταδίκην, ἀφ' ἧς στιγμῆς καταβληθεὶς ὑπὸ τῆς θλίψεως εἶχε πέσει ἀναίσθητος πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ἀμειλίκτου Ἀνδρονίκου, ὁ Ἀλέξιος δὲν ἦτο πλέον ὁ αὐτός. Ὁ παῖς εἶχε γηράσει χωρὶς νὰ διέλθῃ τὰ διάφορα τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας στάδια· τὸ πρόσωπόν του εἶχεν ἀποκτήσει τὸ ὠχρὸν ἐκεῖνο καὶ θαμβὸν χρῶμα, τὸ προδίδον ἢ σωματικήν τινα νόσον κατατρώγουσαν τὸν ὀργανισμὸν, ἢ ἠθικὴν ἀσθένειαν, καταβιβρώσκουσαν τὴν καρδίαν. Ἄθικτος ἔμενεν ἡ τροφὴ ἐνώπιόν του, ἡμελημένη ἦτο ἡ ἐνδυμασία του, ἡ κόμη του ἀπεριποίητος· οὐδένα ἤθελε νὰ ἴδῃ, οὐδένα ἤθελε νὰ ὁμιλήσῃ.

Μόνον ὁ Ἀνδρόνικος εἰσήρχετο εἰς τὸ βασιλικὸν δωμάτιον πολλάκις τῆς ἡμέρας, καὶ ἐνώπιον τοῦ Ἀνδρονίκου ὁ παῖς ἠγείρετο καὶ ἔτρεμεν, ὡς ἐγειρόμενος ἀπὸ ὕπνου, ὃν φριχώδεις ταράττουσιν ἐφιάλται· ἔτρεμεν ἐνώπιόν του, ὡς τρέμει τὸ μικρὸν πτηνὸν ἐνώπιον τοῦ ἀνοικτοῦ στόματος τοῦ κροταλίου ὄφεως. Μόνον ὁ Ἀνδρόνικος ὡμίλει πρὸς αὐτὸν, καὶ ὁ Ἀλέξιος ἀπήντα εἰς τὰς ἐρωτήσεις του ὡς μηχανὴ ἢ ὡς νευρόσπαστον, ἀκολουθοῦν τὰς κινήσεις τῆς ὁδηγούσης αὐτὸ χειρός. Τὰ ἐν Φιλοπατίῳ ἀνάκτορα εἶχον ἐγκαταλειφθῆ καὶ ὁ Ἀλέξιος κατῴκει ἐν Βλαχέρναις, ἔνθα νέα ἦσαν τὰ περικυκλοῦντα αὐτὸν ἀντικείμενα.

Ἀδύνατον ἦτο ἡ θέσις αὕτη τοῦ βασιλέως νὰ μὴ ἐπιδράσῃ καὶ ἐπὶ τοῦ λαοῦ· ἑπομένως καὶ ὁ λαὸς ἐζήτει ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ μάθῃ τι· ἀλλ' αἱ ὧραι παρήρχοντο καὶ οὐδὲν θετικὸν ἐγνωρίζετο.

Ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ταύρου, ἀπέναντι τῆς στήλης τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, τοῦ ἐνδόξου ἐκείνου μνημείου ἐνδόξου ἡγεμόνος, ἵστατο ἀνδριὰς τῆς βασιλίσσης Μαρίας. Ἦτο ἀνδριὰς, ἀνεγερθεὶς ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μανουὴλ καὶ παριστῶν τὴν δυστυχῆ ἄνασσαν ἐν ὅλῃ τῇ μεγαλοπρεπεῖ τοῦ κάλλους καὶ τῆς νεότητός της λαμπρότητι.

Ἐνώπιον τοῦ ἀνδριάντος τούτου ἦτο συνηγμένον πλῆθος πυκνόν, παρατηροῦν τὴν μορφὴν τῆς γυναικὸς, ἧς τὸ τέλος ὑπῆρξε τόσον οἰκτρόν. Ζῶσα μὲν ἡ Μαρία δὲν ἔχαιρε τὰς συμπαθείας τοῦ λαοῦ, ὁ τραγικός της ὅμως θάνατος εἶχεν ἐμποιήσει τοιαύτην ἐντύπωσιν, ὥστε πλεῖστοι μετὰ βλέμματος συμπαθοῦς προσέβλεπον

τὸν ἀνδριάντα καὶ ἀνελογίζοντο ποῦ εἶχε καταλήξει τοσαύτη δόξα, τοσοῦτον κάλλος, τοσαύτη ἰσχύς.

— Πόσον ὡραία ἦτο ἡ βασίλισσα! Εἶπεν εἷς ἐκ τοῦ πλήθους. Πόσον μεγαλοπρεπής!

— Καὶ πόσην συνάμα κακίαν καὶ μοχθηρίαν περιέκλειε τὸ ὡραῖον ἐκεῖνο σῶμα! προσέθηκεν ἕτερος συνωθούμενος ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους.

— Βεβαιωθῆτε, ἐξηκολούθησεν ὁ πρῶτος ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς πλησιέστερον αὐτοῦ ἱσταμένους, ἄδικα ἐκατηγόρησαν τὴν βασίλισσαν. Δὲν ἠμπορῶ νὰ πιστεύσω ὅτι τόσον ὡραία μορφὴ ἠδύνατο νὰ ἐγκλείῃ τόσον μαύρην ψυχήν.

— Ἄδικα τὴν κατηγόρησαν, λέγεις; εἶπεν ὁ δεύτερος. Καὶ δὲν ἦτον αὐτὴ ὁποῦ εἶχε συνεννοηθῆ μὲ τὸν βασιλέα τῆς Οὐγγαρίας διὰ νὰ τοῦ παραδώσῃ τὴν Πόλιν; Δὲν ἦτον αὐτὴ ὁποῦ ἐζήτησε νὰ φαρμακεύσῃ τὸν υἱόν της, τὸν βασιλέα μας; Δὲν ἦτον αὐτὴ ὁποῦ ἐπροσπάθησε νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Ἀνδρόνικον νὰ ἔλθῃ ἐδῶ, καὶ ἤθελε νὰ τὸν κρατῇ αἰωνίως ἐξόριστον εἰς τὴν Ασίαν;

— Καὶ ἂν ὁ Ἀνδρόνικος δὲν ἦτο τολμηρὸς καὶ ἀποφασιστικὸς, προσέθηκε τρίτος ἀναμιγνυόμενος εἰς τὸν διάλογον, τί νομίζετε θὰ εἴμεθα σήμερον; Δοῦλοι θὰ εἴμεθα ἢ τοῦ Βελᾶ τῆς Οὐγγαρίας ἢ τῶν Λατίνων, οἱ ὁποῖοι πρὸ πολλοῦ ἔχουν τὸ ᾽μάτι ἐπάνω μας.

— Βέβαιον εἶναι, εἶπεν ὁ πρῶτος ὑπερασπιστὴς τοῦ Ἀνδρονίκου, ὅτι ἂν ὁ Ἀνδρόνικος δὲν ἤρχετο, θὰ εἴμεθα χαμένοι. Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι εἶναι προδοσία νὰ ὁμιλοῦμεν ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος μᾶς ὑπόσχετο τόσα καλὰ καὶ μᾶς λέγει ὅτι θὰ κάμῃ τὸ Βυζάντιον κράτος μεγάλον καὶ ἔνδοξον πάλιν.

— Ὤ! μὴ πιστεύετε τὰ μεγάλα λόγια καὶ τὰς πολλὰς ὑποσχέσεις, ἐπανέλαβεν ὁ πρῶτος. Πολλοὶ πολλάκις πολλὰ μᾶς ὑπεσχέθηκαν, ἀλλὰ ποῖος ἐκράτησε ποτὲ τὸν λόγον του; Ἐγὼ δὲν συμπαθῶ οὔτε διὰ τὸν ἕνα οὔτε διὰ τὸν ἄλλον, ἀλλὰ μ᾽ εὐχαριστεῖ νὰ λέγω τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ ἐκφράζω ἐλεύθερα τὴν γνώμην μου, καὶ ὅταν λέγω τὴν ἀλήθειαν κανένα δὲν φοβοῦμαι. Τί εἶναι αὐτὸς ὁ περιορισμὸς εἰς τὸν ὁποῖον κρατοῦν τὸν βασιλέα μας; Διατὶ δὲν ἀφίνουν ἐλεύθερον τὸ παιδὶ νὰ διασκεδάζῃ ὅπως ἐπιθυμεῖ καὶ ὅπως ζητεῖ ἡ ἡλικία του;

— Ὁ βασιλεύς μας περιωρισμένος; πρώτην φορὰν ὁποῦ τὸ ἀκούω, εἶπε μετ᾽ ἐνδιαφέροντος ἄλλος πολίτης.

— Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ὁποῦ ἀπέθανεν ἡ μήτηρ του, ἀπήντησεν ὁ πρῶτος, ὁ βασιλεὺς ἄλλαξεν ἐντελῶς· δὲν τρώγει, δὲν πίνει, δὲν κοιμᾶται, ἀλλὰ κάθηται ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ φαίνεται ἀσθενὴς καὶ ἀποκαμωμένος. Αὐτὰ τὰ ἠξεύρω ἀπὸ ἕνα τῶν θαλαμηπόλων, ἄνθρωπον γέροντα, ὁ ὁποῖος ὑπηρέτησε καὶ ἐπὶ Μανουὴλ καὶ ἀγαπᾷ τὸν βασιλέα ὡς παιδί του.

— Φαίνεται, εἶπεν ἄλλος, ὅτι ὁ θάνατος τῆς μητρός του τοῦ ἔκαμε μεγάλην ἐντύπωσιν.

— Τί λέγεις; ἀπήντησεν ὁ πρῶτος. Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον τοῦτο. Ὁ βασιλεὺς δὲν ἠμπορεῖ νὰ παρηγορηθῇ ὅτι ἠναγκάσθη νὰ ὑπογράψῃ τὴν καταδίκην της. Τοῦ φαίνεται ὅτι βλέπει ἡμέραν καὶ νύκτα ἐμπρός του τὸ αἱματωμένον σῶμα τῆς μητρός του, καὶ νομίζει ὅτι τὸν κυνηγοῦν φαντάσματα, καὶ δὲν εὑρίσκει ἡσυχίαν.

— Ἁμαρτία! ἁμαρτία τὸ παιδί!

— Αὐτὰ εἶναι ὁποῦ μὲ ἀνησυχοῦν, προσέθηκεν ὁ πρῶτος, καὶ δὲν ἠξεύρω ποῦ θὰ καταντήσωμεν. Ὁ Θεὸς πλέον νὰ μᾶς γλυτώσῃ ἀπὸ χειρότερα!

Κατ᾽ ἐκείνην τὴν στιγμὴν διάφοροι ἐργάται κρατοῦντες σιδηρᾶς σφύρας καὶ μεγάλους σιδηροῦς μοχλοὺς καὶ παρακολουθούμενοι ὑπὸ ὡπλισμένων ἀνδρῶν, διηυθύνοντο ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τῆς πλατείας πρὸς τὸ μέρος, ἔνθα ἦτο συνηγμένον τὸ πλῆθος.

— Τόπον! Τόπον! Κάμετε τόπον! ἐκραύγαζεν ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐργατῶν πορευόμενος στιβαρὸς ἀνὴρ, παραμερίζων διὰ τῆς ῥάβδου τὸ πλῆθος. Ἐν ὀνόματι τοῦ τριενδόξου βασιλέως μας κάμετε τόπον!

Τὸ πλῆθος ἄφησεν ἐλευθέραν τὴν δίοδον, καὶ οἱ ἐργάται, προχωρήσαντες μέχρι τοῦ ἀνδριάντος, ἤρχισαν διὰ σφυρῶν καὶ μοχλῶν καταστρέφοντες αὐτόν.

— Διατὶ τοῦτο; ἠρώτα ὁ εἷς πολίτης τὸν ἕτερον.

Ὁ ἐργοδηγὸς βλέπων τὴν ἀπορίαν τοῦ λαοῦ καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸ περικυκλοῦν αὐτὸν πλῆθος εἶπεν.

— Ἡ παρουσία τοῦ ἀνδριάντος ἑνὸς προδότου μολύνει τὴν ἱερὰν πόλιν μας. Εἶναι διαταγὴ τοῦ τριενδόξου βασιλέως μας νὰ ἐκλείψῃ διὰ παντὸς ἀπὸ τῆς γῆς τὸ ἀπεικόνισμα γυναικὸς, ἥτις τοσοῦτον ἠσέβησε κατὰ τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῆς πατρίδος της.

Καὶ τὸ πλῆθος ἔβλεπε σιωπηλὸν τὴν κατεδάφισιν τοῦ ἀνδριάντος καὶ σιωπηλὸν ἤκουε τοὺς κτύπους τῶν σιδηρῶν σφυρῶν καὶ μοχλῶν ἐπὶ τοῦ σκληροῦ μαρμάρου.

Μετ᾽ οὐ πολὺ σωρὸς ἀμόρφων πετρῶν ἐδείκνυε τὴν θέσιν, ἔνθα πρὸ ὀλίγων ἔτι στιγμῶν ὑψοῦτο ἐπὶ ὑπερηφάνου βάσεως ὁ μεγαλοπρεπὴς ἀνδριάς. Καὶ οἱ ἐργάται ἀπομάξαντες τὸ πρόσωπόν των, ἀφ᾽ οὗ ἀπέσταζεν ὁ ἱδρὼς καὶ φέροντες ἐπὶ τῶν ὤμων τὰ βαρέα αὐτῶν ἐργαλεῖα ἀνεχώρησαν μετὰ τῶν παρακολουθούντων δορυφόρων· τὸ δὲ πλῆθος ἵστατο ἀκόμη καὶ περιεκύκλου σιωπηλὸν τὸν ἄμορφον σωρὸν τῶν συντετριμμένων πετρῶν.

"Νὰ ἐκλείψῃ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς καὶ τὸ τελευταῖον ἴχνος τῆς γυναικὸς, ἥτις ἐτόλμησε νὰ τῷ ἀντισταθῇ!" Τοιαύτη ἦτο ἡ θέλησις τοῦ πανισχύρου Ἀνδρονίκου, καὶ τὸ εὐπειθὲς αὐτοῦ ὄργανον ἐξέδωκε καὶ αὐτὴν τὴν διαταγήν. —

Τὸ πλῆθος δὲν εἶχεν ἀκόμη διαλυθῆ ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ταύρου, ὅτε ἠκούσθησαν μακρόθεν φωναὶ συγκεχυμέναι καὶ ᾄσματα· μετὰ μικρὸν δὲ εἰσώρμησαν εἰς τὴν πλατεῖαν ἄνδρες χορεύοντες καὶ κραυγάζοντες. Ἦτο ὁ χορὸς οὗτος ὡς μακρά τις ἄτακτος παρέλασις, καὶ τὸ ᾀδόμενον ᾆσμα ἦτο ἓν τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τῶν ὁποίων οἱ ποιηταὶ — καί τοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄδοξοι καὶ ἀσήμαντοι — κατορθοῦσι νὰ ἠλεκτρίζωσι τὰ πλήθη καὶ ν᾽ ἀποκτήσωσι διαβατικήν τινα φήμην παρὰ τοῖς συγχρόνοις αὐτῶν. Ὁσάκις ἐτελείονε μία στροφὴ ἔπαυε καὶ ὁ χορὸς καὶ μυριάδες φωνῶν ἐπανελάμβανον· "Ἀλεξίου καὶ Ἀνδρονίκου μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων Ῥωμαίων τῶν Κομνηνῶν πολλὰ τὰ ἔτη!" Μεθ᾽ ὃ ἤρχιζε πάλιν ὁ χορὸς καὶ πάλιν ἡ μία στροφὴ τοῦ ᾄσματος διεδέχετο τὴν ἄλλην, καὶ πάλιν αἱ φωναὶ ἐπευφήμουν τοὺς Κομνηνούς.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλατείας ἐστάθη ἡ συνοδεία καὶ ἀνὴρ ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα, ὅστις ἐφαίνετο ἢ παράφρων τις ἢ ἄνθρωπος κατειλημμένος ὑπὸ οἴνου, ἠγόρευε πρὸς τοὺς παρακολουθοῦντας αὐτόν. Ἦτο ὁ πελώριος οὗτος ἀνὴρ ὁ Πτερυγιονίτης, εἷς τῶν πιστοτέρων τοῦ Ἀνδρονίκου ὀπαδῶν, ὁ ὠμὸς κριτὴς, ὁ ἄσπλαγχνος τῆς δυστυχοῦς Μαρίας δήμιος.

— Χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις εἰς πάντας, συμπολῖται! ἐκραύγαζεν ἔνθους ὁ Πτερυγιονίτης. Τῶν φαύλων τὸ κράτος παρῆλθε καὶ ὁ ἥλιος λάμπει πάλιν ζωηρὸς καὶ φαιδρὸς ὑπεράνω ἡμῶν· ᾄσατε, φίλοι μου, εὐθυμήτατε, χορεύσατε! Σήμερον θὰ τελεσθῇ τὸ μέγα θαῦμα. Σήμερον τὸ τριένδοξον βασιλικὸν στέμμα θὰ στέψῃ δύο σεπτὰς κεφαλάς· σήμερον ὁ Κομνηνὸς Ἀνδρόνικος, ὁ σωτὴρ μας, ὁ ἀνδρεῖος καὶ παντοδύναμος Ἀνδρόνικος θὰ συγκαθήσῃ μετὰ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τοῦ περιβλέπτου θρόνου· σήμερον ἄρχεται νέα ζωὴ, νέος αἰὼν, αἰὼν φαιδρῶν ἐλπίδων πλήρης. Χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις, συμπολῖται! Ἀλεξίου καὶ Ἀνδρονίκου τῶν μεγάλων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων πολλὰ τὰ ἔτη! πολλὰ τὰ ἔτη!

Καὶ τὸ πλῆθος ἐχόρευε καὶ ἐκραύγαζε. Πολλὰ τὰ ἔτη! Πολλὰ τὰ ἔτη!

— Ἐκεῖ εἰς τὰ μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα τῶν Βλαχερνῶν, ἐξηκολούθησεν ὁ ῥήτωρ, ἐκεῖ εὑρίσκονται οἱ δύο ἥλιοι· ἐκεῖ εὑρίσκεται ὁ νέος βασιλεὺς, καὶ παρ᾽ αὐτῷ ὁ γέρων, ὁδηγὸς πιστὸς καὶ κηδεμὼν πολύπειρος. Ἐκεῖ ἂς πορευθῶμεν ὅλοι καὶ ἂς προσκυνήσωμεν αὐτούς. Ἔλθετε, μεγάλοι καὶ μικροὶ, νέοι καὶ γέροντες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἔλθετε ὅλοι, πάσης τάξεως ἄνθρωποι, ἔλθετε μετ᾽ ἐμοῦ, νὰ προσφέρωμεν τὸν φόρον τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἔνδοξον δυάδα, ἥτις ἔσωσεν ἡμᾶς ἀπὸ δεινῶν καὶ καταστροφῶν.

Σπεύσωμεν, συμπολῖται, ἂς ἑνωθῶμεν ἅπαντες καὶ ἐν μιᾷ φωνῇ ἂς ἀναγορεύσωμεν τοὺς νέους ἡμῶν βασιλεῖς!

Καὶ τὸ πλῆθος ἠκολούθει, καὶ ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ ἡ πλατεῖα τοῦ Ταύρου ἐκενώθη. Ἔμεινε δὲ ὁ σωρὸς τῶν λίθων καὶ πρὸ αὐτοῦ δύο ἢ τρεῖς πολῖται, οἵτινες ἔσειον μελαγχολικῶς τὰς λευκὰς αὐτῶν κεφαλάς. —

Ἐν αἰθούσῃ τινὶ τῶν ἐν Βλαχέρναις ἀνακτόρων ἵστατο ὁ Ἀλέξιος ὠχρὸς καὶ εἰς ὀλιβερὰς βεβυθισμένος σκέψεις, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἵστατο ὁ Ἀνδρόνικος στρέφων περὶ ἑαυτὸν τοὺς ζωηροὺς καὶ ἀκοιμήτους αὐτοῦ ὀφθαλμούς. Ἀμφότεροι ἦσαν σιωπηλοί· ἀλλ᾽ ἡ μὲν σιωπὴ τοῦ παιδὸς οὐδὲν ἐσήμαινε, διότι ὁ Ἀλέξιος ἀφῃρημένος ὢν ἐντελῶς οὐδὲν ᾐσθάνετο· ἡ σιωπὴ ὅμως τοῦ γέροντος ἐνέφαινεν ἄνδρα, εἰς τὰ στήθη τοῦ ὁποίου ἐκυμαίνοντο πάθη ζωηρὰ καὶ ἄγρια. Ἐνόμιζέ τις ὅτι τοῦ μὲν ἀγενείου παιδὸς ὁ βίος ἐτελείονε, τοῦ δὲ πολιότριχος γέροντος τώρα ἤρχιζε, καὶ ἐν ᾧ τοῦ Ἀλεξίου τὸ πρόσωπον ἐξέφραζε κάματον καὶ τελείαν ἀπογοήτευσιν, τοῦ Ἀνδρονίκου ἡ ὄψις ἐστίλβεν ἐν ὅλῃ τῇ εὐδαιμονίᾳ καὶ ζωηρότητι. Ἡ νεότης ἐπεσκιάζετο ὑπὸ τοῦ γήρατος· ὁ γέρων κατενίκα τὸν νέον· ὁ γέρων ἐσκίρτα πλήρης ζωῆς, ὁ νέος ἔφθινε, πρώωρον τοῦ θανάτου θῦμα.

Ο ΒΑΡΩΝΟΣ ΧΑΤΜΕΡΛΕ.

Ὁ ἦχος τῶν ᾀσμάτων καὶ τῶν φωνῶν τοῦ συνοδεύοντος τὸν Πτερυγιονίτην ὄχλου εἰσέδυσε τέλος μέχρι τοῦ ἡσύχου τούτου δωματίου. Ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ Ἀνδρονίκου ἤστραψεν. Ἤκουε τὰς φωνὰς ἐκείνας ὁ Ἀνδρόνικος καὶ ἐγνώριζε τὴν σημασίαν αὐτῶν, διότι αὐτὸς τὰς εἶχε προκαλέσει· αὐτὸς εἶχε προπαρασκευάσει τὴν διαδήλωσιν ἐκείνην. Ἔρριψε τότε ἐπὶ τοῦ βασιλέως βλέμμα ταχὺ· ἀλλ᾽ ὁ παῖς οὐδὲν ἤκουε καὶ ἐφαίνετο ὅλως ξένος πρὸς τὰ περὶ ἑαυτὸν συμβαίνοντα.

— Ἀκούω φωνὰς, εἶπε τέλος ὁ Ἀνδρόνικος πλησιάζων καὶ λαμβάνων τὸν Ἀλέξιον ἀπὸ τοῦ βραχίονος.

— Τίς φωνάζει; ἠρώτησεν ὁ Ἀλέξιος χωρὶς νὰ ὑψώσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του. Εἶναι φωναὶ ἀνθρώπων πνιγομένων ἐντὸς σκοτεινῶν εἱρκτῶν;

— Αἱ φωναὶ ἔρχονται ἀπὸ τὴν ὁδὸν, ἀπήντησεν ὁ Ἀνδρόνικος· ὁ λαὸς φωνάζει —

— Ὁ λαός; Καὶ τὶ ζητεῖ ὁ λαός; Ζητεῖ νὰ ὑπογράψω καὶ ἄλλην θανατικὴν ποινήν; — Φεῦ! δὲν ἔχω πλέον κάλαμον. Οἱ κάλαμοί ὅλοι ἔγειναν μάχαιραι· δὲν ἔχω πλέον μελάνην· ἡ μελάνη ὅλη ἔγεινεν αἷμα!

— Διεδόθη ἀνὰ τὴν πόλιν ὅτι ἀσθενεῖς, βασιλεῦ, καὶ ὁ λαὸς ζητεῖ νὰ σὲ ἴδῃ, διότι ὁ λαὸς σὲ ἀγαπᾷ.

— Ἀσθενῶ τῷ ὄντι, εἶπεν ὁ Ἀλέξιος βαθέως ἀναστενάζων. Αἱ φωναὶ αὐταὶ μὲ ταράττουσι. Φοβοῦμαι τὸν λαὸν, Ἀνδρόνικε. Εἰπὲ νὰ μὲ ἀφήσουν ἥσυχον· δὲν ἀντέχω, ἀσθενῶ!

— Βασιλεῦ, σύνελθε· μὴ λυπεῖσαι!

— Νὰ συνέλθω; εἶπεν ὁ ταλαίπωρος παῖς, ὑψῶν τὸ πεφοβισμένον βλέμμα πρὸς τὸν Ἀνδρόνικον. Καὶ πῶς νὰ συνέλθω; Δὲν ἔχω πλέον δυνάμεις. Στήριξόν με, Ἀνδρόνικε; — Σὲ μόνον ἔχω στήριγμα. — Ὅσῳ ἔζη ἡ μήτηρ μου, εἶχον ἐκείνην στήριγμα καὶ σύμβουλον· ἀλλ᾽ ἡ μήτηρ μου ἀπέθανεν! . . . Ἐγὼ τὴν ἐφόνευσα. Διατὶ νὰ τὴν φονεύσω; Διατὶ ν᾽ ἀπολέσω τὸ στήριγμά μου; Ἰδού· τώρα εἶμαι ἀνίσχυρος, τώρα εἶμαι μόνος!

— Μόνος, λέγεις, βασιλεῦ; εἶπεν ὁ Ἀνδρόνικος ἐγείρων τὸν Ἀλέξιον ἀπὸ τοῦ ἀνακλίντρου· μόνος, ἐν ᾧ ὁ πιστότατος τῶν δούλων σου εἶναι πλησίον σου; Διατὶ μὲ ἀδικεῖς τοσοῦτον, βασιλεῦ;

— Ἀνδρόνικε, μὴ μ᾽ ἀφήσῃς! Ἐγὼ νὰ σὲ ἀδικήσω; Πῶς δύναμαι νὰ πράξω τοῦτο; Δὲν ὑπακούω εἰς πᾶν νεῦμά σου; Δὲν ἀκολουθῶ πάντα σου λόγον; — Ναί, Ἀνδρόνικε, σὺ μοὶ ἔμεινες ἀκόμη· σὺ εἶσαι πατήρ μου, σὺ μήτηρ μου, σὺ μοὶ εἶσαι τὸ πᾶν· ἄνευ σοῦ ἀπόλλυμαι!

Καὶ ἡ ἀσθενὴς τοῦ παιδὸς κεφαλὴ προσεπερείδετο ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ γέροντος, καὶ τὰ χείλη τοῦ γέροντος ἐμειδίων.

Αἴφνης ἡ θύρα τῆς αἰθούσης ἀνεπετάσθη καὶ ὁ Ἁγιοχριστοφορίτης καὶ ὁ Τρίψυχος εἰσῆλθον ἀσθμαίνοντες.

— Βασιλεῦ, εἶπεν ὁ Τρίψυχος κλίνων τὸ γόνυ· ἐν εὐθυμίαις καὶ χαραῖς ὁ πιστός σου λαὸς προσέρχεται.

— Ἀνδρόνικε, εἶπεν ὁ Ἀλέξιος ἐγείρων τὴν κεφαλήν του, ἀκούεις; Ὁ λαός μου εἶναι εὐτυχής. Δὲν μοὶ εἶπες σὺ πολλάκις ὅτι ἡ εὐτυχία τοῦ λαοῦ εἶναι ἡ χαρὰ τοῦ βασιλέως; — Ναί, ναί, ἔχεις δίκαιον. Ἀκούεις πῶς φωνάζουν; Του βασιλέως Ἀνδρονίκου πολλὰ τὰ ἔτη! Ὁ λαός μου ἐννοεῖ ὅτι σὺ εἶσαι ὁ σωτὴρ ὅλων ἡμῶν. Ὁ λαὸς σὲ ζητεῖ. Διατὶ δὲν ὑπακούεις εἰς τὴν φωνὴν ταύτην τοῦ λαοῦ;

Μειδίαμα θριάμβου ἐπεχύθη ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἀνδρονίκου εἰς τοὺς λόγους τούτους τοῦ αὐτοκράτορος. Ἔκθαμβοι ἵστανται οἱ δύο ὀπαδοί του, ὁ Ἁγιοχριστοφορίτης καὶ ὁ Τρίψυχος, μὴ πιστεύοντες ὅ,τι ἀκούουσιν.

(ἀκολουθεῖ.)

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΕΛΛΑΣ. Αἱ ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες γέμουσι τηλεγραφημάτων καὶ περιγραφῶν, ἀναγομένων εἰς τὴν περιοδείαν τοῦ βασιλέως ἡμῶν καὶ τοῦ πρωθυπουργοῦ ἀνὰ τὴν Θεσσαλίαν. Ἡ ὑποδοχὴ εἶναι πανταχοῦ εἰς ἄκρον ἐνθουσιώδης. Τὸν βασιλέα συνοδεύουσιν ἀνὰ πᾶν βῆμα αἱ ζητωκραυγαὶ τοῦ πλήθους καὶ παντοῖαι ἐκφράσεις τῆς χαρᾶς. Εἰς τὸν κ. Κουμουνδοῦρον ὁ δῆμος Λαρίσσης προσήνεγκε στέφανον, "ἀνθ' ὧν ὑπὲρ τῆς ἀλωβήτου ἀπελευθερώσεως τῆς Θεσσαλίας ἐμόχθησεν."

Τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς εὐνομίας ἀρχίζουσιν ἤδη παράγοντα τοὺς ὡραίους αὐτῶν καρπούς· φυγόδικοι καὶ λῃσταί, οἵτινες μέχρι τοῦδε ἐλυμαίνοντο τὴν δυστυχῆ ἐκείνην χώραν, προσέρχονται εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἀρχάς, καὶ οἱ κάτοικοι πλήρεις θάῤῥους καὶ ἐλπίδων ἐπιδίδονται εἰς τὰ εἰρηνικὰ αὐτῶν ἔργα. Μετ' οὐ πολὺ θ' ἀρχίσωσι καὶ αἱ ἐργασίαι τοῦ ἀπὸ Λαρίσσης εἰς Βῶλον σιδηροδρόμου, ἐργασίαι ἐμφαίνουσαι τὴν εἰρηνικὴν τῶν πραγμάτων τροπὴν καὶ αἴσιον προοιωνίζουσαι μέλλον. Ἐὰν τηρηθῶσιν ἀκριβῶς οἱ ὅροι τῆς συμβάσεως ἡ σιδηροδρομικὴ αὕτη γραμμή, ἡ διασχίζουσα τὴν Θεσσαλίαν ὅλην θέλει εἶσθαι ἀποπερατωμένη ἐντὸς δύο ἐτῶν.

ΓΑΛΛΙΑ. Τὸ πολλάκις διακηρυχθὲν ὑπουργεῖον Γαμβέττα δὲν κατηρτίσθη ἀκόμη ὁριστικῶς. Ὁ γαλλικὸς τύπος ἀναφέρει ὅτι πλήρης ἐπῆλθεν ἡ συμφωνία μεταξὺ τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας καὶ τοῦ ἐπιδόξου πρωθυπουργοῦ. Φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ Γαμβέττας δὲν θέλει ν' ἀναλάβῃ τὴν νέαν αὐτοῦ θέσιν πρὶν ἢ συνέλθωσι τὰ βουλευτικὰ σώματα, καὶ τότε πάλιν θὰ ἦναι πρωθυπουργὸς ἄνευ χαρτοφυλακίου. — Ἐξ Ἀφρικῆς σπουδαῖα ἀγγέλλονται νέα· τὰ γαλλικὰ στρατεύματα κατέλαβον τὴν πρωτεύουσαν τῆς Τύνιδος, καὶ ἡ κατὰ τῆς ἱερᾶς πόλεως Καιρουὰν ἐκστρατεία ἤρξατο. Οὐκ ὀλίγα θ' ἀπαντήσωσιν οἱ Γάλλοι προσκόμματα ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ ταύτῃ, ἐὰν μάλιστα ἀληθεύῃ ὅτι οἱ ἐπαναστάται Ἄραβες ἐπλήρωσαν ἄμμου τὰ φρέατα ὅλα, ὅπως ὁ γαλλικὸς στρατὸς μὴ εὕρῃ καθ' ὁδὸν τὸ ἀναγκαῖον ὕδωρ. Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τῆς Τύνιδος ὁ φανατισμὸς τῶν Μωαμεθανῶν διερεθίζει τὰ πνεύματα, καὶ ἰσχυραὶ γαλλικαὶ περιπολίαι διατρέχουσι τὰς ὁδούς, φοβούμεναι ἐνέδρας καὶ αἱματηρὰς ἐπιθέσεις.

ΑΓΓΛΙΑ. Ὁ πολιτικὸς ὁρίζων ἐν Ἰρλανδίᾳ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον θολοῦται, καὶ τὰ συσσωρευόμενα νέφη ἐμφαίνουσι θύελλαν δεινήν. Μετὰ τὰς τελευταίας καταδιώξεις καὶ συλλήψεις, ἡ στάσις τῶν ἐλευθεροφρόνων ἐγένετο ἀπειλητικὴ καὶ ἀναφανδὸν ζητεῖται ὁ ἀποχωρισμὸς τῆς Ἰρλανδίας ἀπὸ τῆς μεγάλης Βρετανίας. Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἀπεφάσισε ἐπ' ἐσχάτων νὰ προβῇ δραστηρίως εἰς περιορισμὸν τῶν ταραχοποιῶν, καὶ ἤδη ἐν Δουβλίνῳ ἐκηρύχθη ὁ στρατιωτικὸς νόμος. Ἡ αὐστηρότης ὅμως αὕτη διερεθίζει ἐπὶ μᾶλλον τὰ ἤδη ἀρκούντως ἐξημμένα πνεύματα, αἱματηραὶ προβλέπονται συγκρούσεις. Ἐν Δουβλίνῳ καὶ ἄλλαις μεγάλαις πόλεσι τῆς Ἰρλανδίας ὁ ὄχλος παρεξετράπη κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας εἰς θορυβώδεις διαδηλώσεις, αἱ δὲ ἀρχαὶ φαίνονται ἀνίσχυροι νὰ περιορίσωσι τὸ κακόν, ἂν καὶ ὁ ἐν Ἰρλανδίᾳ συγκεντρωθεὶς στρατὸς ὑπερβαίνῃ τὰς πεντήκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν.

ΑΜΕΡΙΚΗ. Κατὰ τὴν ἐν YORKTOWN τελετὴν τῆς 7/19 Ὀκτωβρίου ὁ Πρόεδρος Ἄρθουρ ἀπήγγειλε λόγον, ἐν ᾧ εὕρηται ἡ ἑξῆς περικοπή· "Πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν κατέληξεν ἐνταῦθα ὁ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγὼν ἡμῶν, καὶ ἐνεκαθιδρύθη ἡ ἀρχὴ τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως, ἡ κυριαρχία τοῦ λαοῦ. Πᾶσα ἀντεκδίκησις, προκύψασα ἐκ τοῦ ἀγῶνος ἐκείνου, ἐξέλιπεν ἤδη. Ἀδύνατον εἶναι πλέον σήμερον νὰ ἐγκαυχηθῶμεν ἐπὶ τῷ κατὰ τῶν τότε ἐχθρῶν ἡμῶν θριάμβῳ, δίκαιον ὅμως εἶναι ν' ἀναμνησθῶμεν τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τῶν θυσιῶν τῶν προγόνων ἡμῶν, καὶ νὰ ἐγκαταστήσωμεν τοὺς υἱοὺς ἡμῶν εἰς τὴν κληρονομίαν τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου προστατευομένην ἐλευθερίαν. Χαιρετίζω τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Γερμανίας, καὶ μνημονεύω τῆς φιλίας τῶν δύο τούτων ἐθνῶν, ἥτις καθ' ὅλην τὴν ἑκατονταετηρίδα ταύτην ἔμεινεν ἀκλόνητος. Ἐλπίζω δὲ ὅτι ἡ φιλία αὕτη θέλει διατηρηθῇ καὶ περαιτέρω, και ὅτι ἡ χώρα ἡμῶν θὰ καρποῦται τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης καὶ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς."

Υ. Γ. Ὁ Δαυὶδ Δέβις ἐξελέχθη διὰ ψήφων 364 κατὰ 34 Πρόεδρος τῆς γερουσίας ἐν ταῖς ἡνωμέναις τῆς Ἀμερικῆς Πολιτείαις, καὶ ὡς τοιοῦτος κατὰ τὸν νόμον εἶναι καὶ ἀντιπρόεδρος τῆς δημοκρατίας. Ὁ Δέβις ἀνήκει εἰς τὸ κόμμα τῶν ἀνεξαρτήτων.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑΙ.

Δέσποινα Κανάρη, ἡ χήρα τοῦ ἀοιδίμου ναυάρχου Κωνσταντίνου Κανάρη, ἀπέθανε τῇ 1/13 Ὀκτωβρίου ἐν Ἀθήναις ἐν ἡλικίᾳ 79 ἐτῶν.

Ὁ καθηγητὴς BLUNTSCHLI, εἷς τῶν ἀρίστων καθηγητῶν τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ἁϊδελβέργης νομικῆς σχολῆς, ἀπεβίωσεν αἴφνης ὑπὸ ἀποπληξίας ἐν ἡλικίᾳ 73 ἐτῶν τῇ 9/21 Ὀκτωβρίου.

Ἐῤῥιέττη Λῆβιγ, ἡ χήρα τοῦ διαπρεποῦς χημικοῦ, ἀπέθανε τῇ 2 Ὀκτωβρίου ἐν REICHENHALL ἐς ἡλικίᾳ 76 ἐτῶν.

Ἰωσὴφ Βαλλάτρης, διάσημος Ἰταλὸς γλύπτης, γνωστὸς γενόμενος καὶ ὡς ποιητής, ἀπέθανεν ἐσχάτως ἐν Φλωρεντίᾳ.

Β. Μορέττης, καρδινάλιος, ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ῥαβέννης, ἀπεβίωσε περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος ἐν Βονωνίᾳ ἐν ἡλικίᾳ 66 ἐτῶν.

Καρδινάλιος Ῥογκέττης, πρεσβευτὴς τοῦ Πάπα ἐν Μονάχῳ, ἀπέθανεν ἐν Ῥώμῃ τῇ 1/13 Ὀκτωβρίου.

Ἐῤῥῖκος Σὶκ, ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν τῆς Βυρτεμβέργης, διατελέσας καὶ δήμαρχος τῆς πρωτευούσης, ἀπέθανε τῇ 1/13 Ὀκτωβρίου ἐν Στουτγάρτῃ.

Γουστάβος βαρῶνος WETZLAR (VON PLANKENSTEIN) ἀντιστράτηγος τῆς Αὐστρίας, ἀπέθανεν ἐν Βιέννῃ τῇ 10 Ὀκτωβρίου, ἐν ἡλικίᾳ 70 ἐτῶν.

Φριδερῖκος HITZIG, Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν ἐν Βερολίνῳ, ἀρχιτέκτων ἔξοχος, ᾧ ὀφείλονται πλεῖστα ὅσα μεγαλοπρεπῆ οἰκοδομήματα, ἐν οἷς καὶ τὸ κατάστημα τοῦ ἐμπορικοῦ συναλλακτηρίου ἐν Βερολίνῳ, ἀπέθανε τῇ 11 Ὀκτωβρίου ἐν ἡλικίᾳ 70 ἐτῶν.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Ὁ δισχιλιοστὸς ἀριθμός. Τὸ προσεχὲς Σάββατον ἐκδίδεται ἐν Λειψίᾳ ὁ δισχιλιοστὸς ἀριθμὸς τοῦ ἀξιολογωτάτου τῶν περιοδικῶν συγγραμμάτων τῆς Γερμανίας, τῆς "Γραφικῆς Ἐφημερίδος" (Leipziger Illustrirte Zeitung). Ἡ ἐφημερὶς αὕτη ἐσυστήθη παρὰ τοῦ πρὸ τριῶν ἐτῶν ἀποθανόντος διαπρεποῦς βιβλιοπώλου J. J. WEBER, καὶ ὁ πρῶτος αὐτῆς ἀριθμὸς φέρει ἡμερομηνίαν τῆς α'. Ἰουλίου 1843. Περίεργον εἶναι ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀνελλιπῶς ἐξεδόθη ἡ ἐφημερὶς ἀνὰ πᾶσαν ἑβδομάδα. Διευθύνουσι σήμερον τὴν ἐφημερίδα ταύτην, ἧς ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἡ διάδοσις εἶναι καταπληκτική, οἱ τρεῖς υἱοὶ τοῦ ἀποθανόντος ἱδρυτοῦ. Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἐκδόσεώς της δὲν εἶχεν εἰμὴ ἑκατοντάδας τινὰς συνδρομητῶν· σήμερον οἱ συνδρομηταί της μετρῶνται κατὰ μυριάδας.

Μνημεῖον ἐν YORKTOWN. Τῇ 17/19 τοῦ παρόντος μηνὸς ἐτελέσθη ἐν YORKTOWN τῆς Ἀμερικῆς ἡ ἑκατονταετηρὶς τῆς ἁλώσεως τῆς πόλεως ταύτης. Τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ μνημείου ἔθεσεν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ μασωνικοῦ κύκλου τῆς Βιργινίας. Τὸ μυστρίον, οὗ ἐχρήσατο ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, εἶναι ἀργυροῦν καὶ ἔχει λαβὴν ἐξ ἐλέφαντος ἐπικεχρυσωμένου. Εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ μυστρίου εἶναι κεχαραγμένον τρίγωνον, περικλεῖον τὸ στέμμα τῆς Βιργινίας. ἐν δὲ τῷ κέντρῳ τῆς λεπίδος ὑπάρχει γεγλυμμένος διαβήτης ὁλόχρυσος, καὶ κάτωθεν τὸ στοιχεῖον Υ (YORKTOWN) ἐπιστεφόμενον ὑπὸ χρυσοῦ ὀφθαλμοῦ.

Τὸ τηλέφωνον κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα. Τοῦ ἠλεκτρικοῦ τηλεφώνου προηγήθη τὸ διὰ κλωστῆς τελέφωνόν, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευε μᾶλλον ὡς παιγνίδιον, μὴ δυνάμενον νὰ μεταδίδῃ τὸν ἦχον εἰς ἀπόστασιν πλέον τῶν ἑκατὸ μέτρων. Τὸ τηλέφωνον τοῦτο ἐβασίζετο εἰς τὴν μετάδοσιν τοῦ ἤχου διὰ τεταμμένης κλωστῆς. Γνωστὸν εἶναι ὅτι οἱ ἦχοι μεταδίδονται εἰς μεγάλας ἀποστάσεις καὶ ἐπὶ στερεῶν καὶ ἐπὶ ὑγρῶν σωμάτων. Οἱ ζωοκλέπται καὶ οἱ λαθρέμποροι γνωρίζουσιν ἄριστα, ὅτι πλησιάζοντες τὸ ὠτίον εἰς τὴν γῆν ἀκούουσι μακρόθεν τὸ βῆμα τῶν ἐρχομένων δασοφυλάκων ἢ χωροφυλάκων. Ἐν καιρῷ πολέμου διακρίνεται οὕτω, πρὸ πάντων τὴν νύκτα καὶ εἰς μεγάλας ἀποστάσεις, ὁ βηματισμὸς στρατιωτικοῦ σώματος ἢ περιπολίας.

Ὁ διάσημος ὅμως Φλωρεντινὸς ζωγράφος Λεονάρδος DA VINCI, ὅστις ἦτο καὶ ἄριστος μηχανικός, ἐγνώριζε καὶ ἄλλον τρόπον, ἁπλούστατον, ὃν περιγράφει ἔν τινι ἰδιοχείρῳ ἐπιστολῇ, ἥτις ὑπεβλήθη κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν. "Εὑρισκόμενος εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, λέγει ὁ Λεονάρδος, ἐὰν καταβιβάσῃς τὴν μίαν ἄκραν λεπτοῦ σωλῆνος εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ πλησιάσῃς τὴν ἄλλην εἰς τὸ οὖς σου, ἀκούεις καθαρὰ τὸν κρότον πλοίου πλέοντος εἰς μεγάλην ἀπὸ σοῦ ἀπόστασιν. Τὸ αὐτὸ θύνασαι νὰ κάμῃς καὶ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, τοποθετῶν τὴν μίαν ἄκραν τοῦ σωλῆνος εἰς τὴν γῆν καὶ τὴν ἄλλην πλησίον τοῦ ὠτός σου." Ἡ περικοπὴ αὕτη τῆς ἐπιστολῆς εἶναι περίεργος πολύ, ἀποδεικνύουσα τὴν γνῶσιν τοῦ τηλεφώνου κατὰ τὴν 15ην ἑκατονταετηρίδα. Ἴσως ἠδύνατο ὁ τρόπος οὗτος νὰ χρησιμοποιηθῇ καὶ σήμερον ἔτι, ἐν τῷ ἡμετέρῳ αἰῶνι τοῦ ἠλεκτρισμοῦ.

Προτομὴ Γλάδστωνος. Ὁ ἐν Λονδίνῳ ἐπιτετραμμένος τὰ τῆς Ἑλλάδος ὑπέβαλεν εἰς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τοῦ ἄστεως ἀναφορὰν τῆς Ἑταιρίας τῶν μαρμάρων τῆς Πάρου, δι' ἧς ἡ ἑταιρία αὕτη προσφέρει τὸ μάρμαρον διὰ τὴν προτομὴν τοῦ πρωθυπουργοῦ Γλάδστωνος, ἥτις, ὡς ἀνεφέραμεν ἤδη, μέλλει νὰ στηθῇ ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ δημαρχικοῦ καταστήματος. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ αἴτησις αὕτη θέλει γείνει δεκτὴ παμψηφεί. Μικρὸς καὶ οὗτος φόρος εὐγνωμοσύνης ἐξ Ἑλλάδος πρὸς τὸν διαπρεπῆ πολιτικὸν τῆς Ἀγγλίας ἄνδρα, ὅστις τοσοῦτον ἐνθέρμως ὑπερησπίσθη πάντοτε τὰ συμφέροντα τῆς φίλης ἡμῶν πατρίδος!

Ἡ μετανάστευσις εἰς Βρασιλίαν λαμβάνει κατ' ἔτος μεγαλειτέρας διαστάσεις. Ἐν ᾧ μέχρι τινὸς οἱ μετανάσται διηυθύνοντο ἀποκλειστικῶς πρὸς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν ἤρχισαν ἤδη νὰ πο-

ρεύωνται καὶ πρὸς τὴν νότιον. Ἐν ἔτει 1880 ἡ πόλις Ῥίον-Ἰανεῖρον ἐδέχθη 23 χιλ. μεταναστῶν, ἐν οἷς 9 χιλ. Ἰταλῶν, 8 χιλ. Πορτογάλλων, 2 χιλ. Γερμανῶν κτλ. Οἱ πλεῖστοι τῶν μεταναστῶν τούτων ἐπορεύθησαν πρὸς τὰς μεσημβρινὰς ἐπαρχίας, ὧν τὸ κλίμα εἶναι εὐκραέστερον καὶ τὸ ἔδαφος εὐφορώτερον. Οἱ μετανάσται οὗτοι ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον γεωργοί.

Ἀνδριὰς Βήκονσφηλδ. Τῷ ἀποθανόντι λόρδῳ Βήκονσφηλδ θέλει στηθῇ ἀνδριὰς ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Βουλῆς ἐν Λονδίνῳ (Parliament Square), πλησίον τοῦ ἀνδριάντος τοῦ λόρδου Δέρβυ. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἀγάλματος ἀνετέθη εἰς τὸν γλύπτην Ῥάτσην. Ὁ πρώην πρωθυπουργὸς θὰ ἵσταται ἐπὶ βάσεως ἐκ γρανίτου ὀκτὼ ποδῶν ὕψους ἐν στολῇ γερουσιαστοῦ καὶ κρατῶν ἐν τῇ ἀριστερᾷ αὐτοῦ χειρὶ ἔγγραφον τετυλιγμένον. Ἡ δαπάνη τοῦ ὅλου μνημείου προϋπελογίσθη εἰς πέντε χιλιάδας ἀγγλικῶν λιρῶν.

Διαγώνισμα. Ἐν ἔτει 1874 ὁ βασιλεὺς τῶν Βέλγων, Λεοπόλδος Β'. ἵδρυσε διεθνὲς διαγώνισμα "Πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς διανοητικῆς ἐργασίας", οὗ τὸ βραβεῖον εἶναι 20 χιλ. φράγκων. Διὰ τὸν δεύτερον διαγωνισμόν, πρὸς ὃν δεόν ν' ἀποσταλῶσιν εἰς Βρυξέλλας τὰ χειρόγραφα μέχρι α'. Ἰανουαρίου 1885, προεκηρύχθη τὸ ἑξῆς θέμα, ἀποδεικνῦον τὴν σημασίαν τῶν γεωγραφικῶν σπουδῶν, περὶ ἧς γίνεται μνεία καὶ ἐν τῇ σημερινῇ ἡμῶν ἀνταποκρίσει ἐξ Ἀθηνῶν. "Νὰ ἐκτεθῶσι τὰ μέσα, δι' ὧν δύναται νὰ ἐνισχυθῇ καὶ διαδοθῇ ἡ σπουδὴ τῆς γεωγραφίας καὶ ἡ ἐν τοῖς σχολείοις, κατωτέροις τε καὶ ἀνωτέροις, διδασκαλία αὐτῆς." Οἱ κριταὶ εἰσὶν ἑπτά, τρεῖς Βέλγαι καὶ τέσσαρες ξένοι, διοριζόμενοι ἅπαντες κατ' εὐθεῖαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως.

Θέατρον Καρόλου ἐν Βιέννῃ. Προχθὲς, τῇ 20 Ὀκτωβρίου (ἔ. ν.) τὸ ἐν Βιέννῃ δημοτικώτατον θέατρον τοῦ Καρόλου (Carl-Theater) ἐν τῷ προαστείῳ τοῦ Λεοπόλδου, ἑώρτασε τὴν ἑκατονταετηρίδα τῆς συστάσεως αὐτοῦ. Ἤρξατο κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην σειρὰ παραστάσεων ἐκ τῶν δραματικῶν ἔργων τοῦ δημοφιλοῦς ποιητοῦ Φερδινάνδου Ῥαϋμούνδου, ἔργων, διδαχθέντων ἐπανειλημμένως καὶ πάντοτε μετὰ πλείστης ὅσης ἐπιτυχίας ἀπὸ τῆς σκηνῆς. Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἐγένετο καὶ ἔκθεσις διαφόρων πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἀνῆκον εἰς τὸν ποιητήν, ὅστις, ὡς γνωστόν, δηχθεὶς ὑπὸ μικροῦ κυνός, ἐν στιγμῇ μελαγχολίας, ηὐτοκτόνησεν. Ἐν τῷ θεάτρῳ ἦσαν ἐπίσης ἐκτεθειμένα καὶ ἐπίσημα ἔγγραφα, ἀφορῶντα εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ οἰκοδομήματος, καὶ χειρόγραφα καὶ εἰκόνες τῶν διασημοτέρων δραματικῶν συγγραφέων, ὧν τὰ ἔργα ἐδιδάχθησαν κατὰ καιρούς.

Νέον σύστημα ἀτμοπλοίων. Ὁ ἐν Γενεύῃ ἔξοχος καθηγητὴς τῆς φυσικῆς RAOUL PICTET ἐφεῦρε νέον εἶδος ἀτμοπλοίων, ὅπερ, ἐὰν πραγματοποιηθῇ, θέλει ἐπιφέρει ἐντελῆ ἀναστάτωσιν ἐν τῇ ναυπηγικῇ τέχνῃ, ἐπαυξάνον κατὰ πολὺ τὴν ταχύτητα τῶν πλοίων. Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη συνίσταται κυρίως εἰς ὅλως νέον σχηματισμὸν τοῦ σκάφους, ὅπως ἡ ἀντίστασις τοῦ ὕδατος ἐλαττωθῇ εἰς τὸ ἐλάχιστον. Τὸ πλοῖον τοῦτο, ἐπιταχῦνον τὸν πλοῦν ἀντὶ νὰ βυθίζῃ τὴν πρῷραν εἰς τὴν θάλασσαν θέλει ἀνυψοῖ αὐτὴν εἰς τρόπον ὥστε τὰ μόνα μέρη, τὰ ὁποῖα θὰ παρέχωσιν ἀκόμη ἀντίστασίν τινα εἰς τὸ ὕδωρ, θὰ ἦναι τὰ πλευρὰ τοῦ σκάφους καὶ οἱ τροχοί. Ἑπομένως τὰ οὕτω κατασκευαζόμενα πλοῖα δὲν θὰ πλέωσιν διὰ τοῦ ὕδατος ἀλλὰ θὰ πετῶσι τρόπον τινὰ ἐπ' αὐτοῦ. Ὁ ἐφευρετὴς διϊσχυρίζεται ὅτι τὰ τοιαῦτα πλοῖα θέλουσι διανύει πεντήκοντα ἢ καὶ ἑξήκοντα χιλιόμετρα τὴν ὥραν. Τοιοῦτον πλοῖον ναυπηγεῖται τώρα, καὶ αἱ δοκιμαὶ θὰ γείνωσιν ἐν τῇ λίμνῃ τῆς Γενεύης.

Τὰ πρόβατα ἐν Νέᾳ Ζελανδίᾳ. Ὅταν ἐν Εὐρώπῃ ποίμνιον προβάτων ἀριθμῇ τριακοσίας ἢ πεντακοσίας κεφαλάς, θεωρεῖται ποίμνιον πλούσιον. Ἐν Ἑλλάδι ὁ ἀριθμὸς ἀνέρχεται ὑψηλότερον, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς πλουσίας εἰς πρόβατα Ἑλλάδος τί εἶναι ἡ ἀναλογία ἀπέναντι τῶν ποιμνίων χωρῶν τινων ἧττον κατῳκημένων, οἷον τῶν δυτικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἀμερικανικῆς Ὁμοσπονδίας, τῆς βορείου Ἀφρικῆς, τῆς Αὐστραλίας, τῆς Νέας Ζελανδίας, ἔνθα αἱ ἐκτάσεις τῶν κτημάτων δὲν μετροῦνται κατὰ πλέθρα, ἀλλὰ κατὰ χιλιόμετρα τετραγωνικά; Ἀγγλική τις ἐφημερὶς δημοσιεύει στατιστικὸν πίνακα τῶν προβάτων, τῶν ἀποτελούντων ποίμνιά τινα ἐν Νέᾳ Ζελανδίᾳ, ὁμοῦ μὲ τὰ ὀνόματα τῶν κατεχόντων αὐτὰ κτηματιῶν. Ὁ Κάμπελ ἔχει 380 χιλ. προβάτων, ὁ Δάλσελ 280 χιλ., ὁ Μοὺρ 90 χιλ., οἱ Κλίφφορτ καὶ Βὶλδ 80 χιλ., ὁ Κέτσουν 80 χιλ., ὁ Λὴν 50 χιλ., ὁ Ῥοβινσὼν 68 χιλ., καὶ ὁ Βὲλλ 82 χιλ. Οἱ ὀκτὼ οὗτοι κτηματίαι κατέχουσιν ὁμοῦ ἓν ἑκατομμύριον καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδας προβάτων.

Ὁ ἀντιστράτηγος WETZLAR. Πρό τινων ἡμερῶν ἀπέθανεν ἐν Βιέννῃ προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν καὶ σχεδὸν λησμονημένος ὁ αὐστριακὸς ἀντιστράτηγος Φίλιππος DE WETZLAR. Εἶναι οὗτος ὁ στρατηγὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἐν τῇ πολυκρότῳ μάχῃ τῆς Μαγέντας εἶχε συλλάβει τὸ σχέδιον νὰ αἰχμαλωτίσῃ τὸν αὐτοκράτορα Ναπολεόντα Γ'. μαχόμενον τότε ὑπὲρ τῶν Ἰταλῶν καὶ κατὰ τῶν Αὐστριακῶν. Τὸ σχέδιον δὲν ἐξετελέσθη διότι δὲν ἔφθασαν ἐγκαίρως αἱ ἐπικουρίαι, εἰς ἃς ὁ στρατηγὸς ἐβασίζετο, καὶ ὁ Ναπολέων ἐξέφυγε τῶν χειρῶν του. Ὁ ποίαν ἄλλην φάσιν θὰ ἐλάμβανον τὰ τῆς Εὐρώπης, ἐὰν τὸ τολμηρὸν σχέδιον τοῦ αὐστριακοῦ στρατηλάτου ἐπετύγχανε τότε!

Κιαζὴμ πασᾶς. Θῦμα τοῦ τελευταίου ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου ἐτελεύτησε τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ὁ Τοῦρκος στρατηγὸς Χασὰν Κιαζὴμ πασᾶς, ὅστις ῥιφθεὶς ἀπὸ τοῦ ἀτμοπλοίου εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἐπνίγη. Ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Ἀλατσᾶ-δὰχ ὁ Κιαζὴμ πασᾶς ἠναγκάσθη νὰ παραδοθῇ εἰς τοὺς Ῥώσσους μεθ' ὅλου τοῦ συντάγματός του. Προσαχθεὶς μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης ἐνώπιον τοῦ στρατοδικείου κατεδικάσθη διὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην εἰς ἀπώλειαν τοῦ βαθμοῦ του καὶ εἰς ἐξορίαν. Τοῦτο διετάραξε τὰς φρένας τοῦ φιλοτίμου ἀνδρός, καὶ τὴν μελαγχολίαν του οὐδὲν ἠδύνατο νὰ διασκεδάσῃ. Τέλος ἀπεφασίσθη νὰ σταλῇ εἰς Εὐρώπην πρὸς θεραπείαν. Ἀλλὰ κατὰ τὸν πλοῦν διαλαθὼν τῆς προσοχῆς τῶν φυλάκων του ἐῤῥίφθη εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἀπεβίωσεν ἐν Βεζιέρῃ ἐν ἡλικίᾳ ἐνενήκοντα καὶ ἓξ ἐτῶν ὁ μαρκήσιος DE BOUBONNE, ὁ τελευταῖος τῶν σωματοφυλάκων τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Καρόλου Γ'. Ὁ μαρκήσιος ἐνέμεινε μέχρι τέλους τοῦ βίου του πιστὸς εἰς τὰ μοναρχικά του φρονήματα. Μετ' αὐτοῦ ἐσβέσθη ἡ σειρὰ τῶν ἀρχαίων σωματοφολάκων τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας.

Μελόδραμα Δονιζέττη. Ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως ἐν Ἰταλίᾳ χειρόγραφον μελόδραμα, φέρον τίτλον "ὁ δοὺς τῆς Ἄλβας." Τὸ μελόδραμα τοῦτο ἐλέγετο μελοποιηθὲν παρὰ τοῦ ἀθανάτου Δονιζέττη. Ἐπειδὴ ὅμως διημφισβητεῖτο ἡ ἀκρίβεια τῆς εἰδήσεως ταύτης, ἡ ἰταλικὴ κυβέρνησις διώρισε τριμελῆ ἐπιτροπήν, ἥτις ἐξετάσασα ἐπισταμένως τὸ χειρόγραφον καὶ παραβαλοῦσα αὐτὸ πρὸς ἄλλα χειρόγραφα τοῦ διακεκριμένου μουσικοδιδασκάλου ἀπεφάνθη ὁριστικῶς ὅτι τὸ ἔργον εἶναι γνήσιον ἔργον τοῦ Δονιζέττη. Τὸ μελόδραμα τοῦτο, συγκείμενον ἐκ τεσσάρων πράξεων καὶ 24 σκηνῶν θέλει μετ' οὐ πολὺ παρασταθῇ ἐν Ἰταλίᾳ· φημίζεται δὲ ὑπὸ τῶν εἰδημόνων ὡς ἀριστούργημα.

Μετεωρολογικά. Περίεργον ὅλως καὶ ἔκτακτον εἶνε ἐφέτος τὸ φθινόπωρον, καὶ πάντα τὰ σημεῖα ἐμφαίνουσιν ἐν Εὐρώπῃ προσεγγίζοντα γιγαντιαίοις βήμασι τὸν χειμῶνα. Ἤδη ἐν Ῥωσσίᾳ κατέπεσεν ἡ πρώτη χιὼν καὶ ἐν Μόσχᾳ τὸ θερμόμετρον ἔφθασε πρὸ ὀκτὼ ἤδη ἡμερῶν κάτωθεν τοῦ μηδενικοῦ. Καὶ ἐν Νανσῇ ἐχιόνισε καὶ ἐν τῇ κεντρικῇ Γερμανίᾳ τὸ ψῦχος εἶναι ἐπαισθητόν. Πολλὰ δὲ τῶν ὀψίμων γεννημάτων, μὴ συλλεγέντα εἰσέτι, ἐκαλύφθησαν ὑπὸ τῆς χιόνος καὶ κατεστράφησαν. Εἰς ἄλλα μέρη τοὐναντίον ὁ καύσων εἶναι ἀκόμη ὑπερβολικός· οὕτω μανθάνομεν ἐκ Μαρόκκου, ὅτι ἕνεκα τοῦ ἐκτάκτου καύσωνος αἱ συγκοινωνίαι μὲ τὸ ἐσωτερικὸν διεκόπησαν καὶ διακόσιαι κάμηλοι, ἀνήκουσαι εἰς τὸν σουλτάνον τοῦ Μαρόκκου, ἀπέθανον.

ΓΝΩΜΙΚΑ.

Καὶ μὲ ἀρετήν, καὶ μὲ ἱκανότητα, καὶ μὲ καλὴν διαγωγὴν δύναταί τις νὰ ἦναι ἀφόρητος. Ἡ συμπεριφορά, ἣν συνήθως παραμελοῦμεν ὡς πρᾶγμα μικροῦ λόγου ἄξιον, εἶναι πολλάκις ἡ παρακινοῦσα τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἐπιφέρωσι περὶ ἡμῶν καλλὴν ἢ κακὴν κρίσιν.

* * *

Ἐὰν δὲν εἴχομεν ὑπεροψίαν δὲν ἠθέλομεν παραπονεῖσθαι διὰ τὴν ὑπεροψίαν τῶν ἄλλων.

* * *

Ἕνεκα τῆς ὑπερβολικῆς προσοχῆς, ἣν ἐφιστῶμεν εἰς τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων, δὲν ἔχομεν ἐν τῷ βίῳ τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν νὰ γνωρίσωμεν τὰ ἰδικά μας.

* * *

Ἐν τῇ σημερινῇ ἡμῶν κοινωνίᾳ πάντες πρέπει νὰ προβαίνωσιν ἢ νὰ τρέχωσιν· ὁ σταματῶν ἀπόλλυται. Ἰούλιος Σίμων.

* * *

Τοὺς ἀνθρώπους ἐκτιμῶμεν διὰ τὰ προτερήματά των, ἐξουσιάζομεν δὲ αὐτοὺς διὰ τῶν ἐλαττωμάτων αὐτῶν.

* * *

Ἡ συνείδησις εἶναι ἡ μνήμη τοῦ ἐνόχου.

ΤΙΜΗ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΩΣ 50 ΦΟΙΝ. ΤΟΝ ΣΤΙΧΟΝ. — ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ CANAL-STR. 3. LEIPZIG.

ΚΑΚΑΟΝ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΥ ΛΗΒΙΓ
(LIEBIG).

Εὕρηται παρ' ἅπασι τοῖς φαρμακείοις καὶ παντοπωλείοις τοῦ Κόσμου.

Für Familien und Lesecirkel, Bibliotheken, Hotels, Cafés und Restaurationen.

Illustrirte Zeitung

Probe-Nummern gratis und franco.

Abonnements-Preis vierteljährlich 6 Mark. — Zu beziehen durch alle Buchhandlungen und Postanstalten.

Expedition der Illustrirten Zeitung in Leipzig.

Zu beziehen durch alle Buchhandlungen:

Polychrome Meisterwerke
der monumentalen Kunst in Italien.
Herausgegeben von Baurath **H. Köhler** in Hannover.
In Prachtband 250 M. Ein Blatt einzeln 18 M.
Ein künstlerisch ausgeführtes Prachtwerk in Farbendruck. In äusserst getreuer Wiedergabe 12 der farbenprächtigsten Monumente Italiens (Sixtin. Kapelle, Rafael'sche Loggien, Peterskirche in Rom, Saal des Dogenpalastes in Venedig, Bibliothek in Siena, Dom von Orvieto etc.) umfassend.

LEIPZIG. **Baumgärtners Buchhandlung.**

Ο ΕΚΑΤΟΓΓΡΑΦΟΣ

ἀνατυπόνει 50 μέχρι 150 κις καὶ διὰ μελάνης καὶ διὰ τῶν ποικιλωτέρων χρωμάτων (Haber μετάλλια ἀξίας). Διὰ πλειοτέρας πληροφορίας καὶ δείγματα ἀπευθυντέον εἰς τὸ

γραφεῖον τοῦ Ἑκατογγράφου
(Λονδῖνον. 135 Cheapside) ἢ πρὸς τοὺς Κους ***ἀδελφοὺς Μαρίνου εἰς Ἀθήνας.***

THE HEKTOGRAPH

(ὁ Ἑκατόγγραφος) is still unrivalled for obtaining 50 to 150 Duplicates in indelible black and various coloured inks. (Haber's Prize medals.) Write for particulars and specimen,

Hektograph Depot 135 Cheapside.
London, or Messrs Marino Broth. — Athen.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Ο ΣΤΙΓΜΙΑΙΟΣ ΤΥΠΩΤΗΣ
(ΠΡΟΝΟΜΙΟΝ ΥΠ' ΑΡ. 14120)

εἶναι τὸ ***μόνον προνομιοῦχον ἐκτυπωτικὸν ἐργαλεῖον*** διὰ τυπωτικῆς μελάνης.

Τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο παράγει διὰ ***ξηρᾶς ὁδοῦ*** καὶ ἄνευ πιέσεως ***ἀπεριόριστον*** σχεδὸν ἀριθμὸν ***ὁμοιομόρφων, μαύρων*** (ἢ καὶ ποικιλοχρόων), ***ἀνεξαλείπτων*** ἀντιτύπων, τὰ ὁποῖα καὶ ἰδιαιτέρως ἀποστελλόμενα χαίρουσι τὸν ἐκπεσμὸν εἰς τὰ ***ταχυδρομικὰ τέλη.***

Ὁ ***στιγμαῖος τυπωτὴς*** ὑπερτερεῖ ὅλων τῶν μέχρι τοῦδε ἐκτυπωτικῶν ἐργαλείων, οἷον· αὐτοσχεδίων πιεστηρίων, πολυγράφων κ. τ. τ., ὁμοιάζει τὸ αὐτογραφικὸν πιεστήριον ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν τῶν ἀντιτύπων καὶ ὑπερτερεῖ αὐτοῦ κατὰ τὴν ζωηρότητα τῶν ἀντιτύπων, κατὰ τὴν ἁπλότητα καὶ τὴν συγκαταβατικὴν τιμήν. **Τιμαὶ** τῶν ἐργαλείων μὲ δύο πλάκας τυπωτικάς·

Ἀρ. 1. 25|32 ἑκατοστ. φλωρίνια αὐστρ. 9.
- 2. 28 40 - - - 12.
- 3. 40|50 - - - 18.

συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς συσκευασίας καὶ περιδέσεως.

Προγράμματα, ἀποδεικτικὰ, δείγματα πρωτότυπα κ. τ. λ. ἀποστέλλονται τάχιστα ***δωρεὰν*** καὶ ***ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν.***

REICHENBERG ἐν Βοημίᾳ.

Steuer & Dammann.

ΠΡΩΤΟΦΑΝΗΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑ.

Ἀντὶ **16** ***μαρκῶν*** (=20 φράγκων) πωλῶ πολυτελῆ συσκευὴν τραπέζης, ἥτις μέχρι τοῦδε ἐκόστιζεν 80 μάρκας, καὶ διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ὑποίας (περιεχούσης 14 λ. ἀργύρου) παρέχω ἐγγύησιν εἰκοσαετῆ, ἤτοι·

6 μαχαίρια τῆς τραπέζης,
6 περώνια μονοκόμματα,
6 κοχλιάρια τῆς σούπας,
6 στηρίγματα μαχαιρῶν,
12 κοχλιάρια τοῦ καφὲ,
6 ὠοδόχας,
6 κοχλιάρια τῶν ὠῶν,
6 μικροὺς δίσκους,
2 κοχλιάρια μεγάλα τῆς σούπας,
2 μεγάλα κηροπήγια,
1 ζακχαροθήκην καὶ πιπεροθήκην,
1 τρυπητὸν διὰ τὸ τέϊον.

Τὰ 60 ταῦτα τεμάχια, λαμπρᾶς κατασκευῆς, κοστίζουσιν ὅλα ὁμοῦ 16 μόνον μάρκας. Παραγγελίαι ἐκτελοῦνται ἐπὶ ἀποστολῇ τοῦ ποσοῦ τούτου ὑπὸ τοῦ

Κυρίου **A. L. Guttmann.**
Wien I. Fleischmarkt 6.

Soeben erschien und ist durch alle Postanstalten des **Weltpostvereins** für das **Vierteljahrs-Abonnement** von **1 Mark** zu beziehen:

WELTPOST. ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΝ.

Blätter
für deutsche Auswanderung, Colonisation und Weltverkehr.
1. Heft.

Neue illustrirte volksthümliche Monatsschrift zur Unterhaltung und Belehrung.

Herausgeber: *Richard Lesser*, Leipzig. — **Mitarbeiter** u. A.: *Dr. C. Beyer*, Stuttgart. — Oberst *Otto von Corvin*, Leipzig. — *Hans Friedemann*, Leipzig. — Pastor *Dr. Grundemann*, Mörz. — *Ernst Haynel*, Leipzig. — *Max Horwitz*, Berlin. — *Dr. J. Pervanoglu*, Leipzig. — Ministerialrath *Dr. Karl von Scherzer*. — *Ernst von Weber*, Dresden. — *A. Woldt*, Berlin. — Hofrath *Dr. von Zoller*, Stuttgart etc.

Inhalt: *Garfield*, Präsident der Vereinigten Staaten (mit Bild). — *Der Auswanderungsstrom* von der Heimath bis New-York (enthaltend wichtige Winke u. Rathschläge für Auswanderer). — *Weltverkehr*. — *Religionsfreiheit und Religionsfrieden* in den Verein. Staaten. — *Die Deutschen in Griechenland*. — *Amerikanische Städtebilder I:* St. Louis (mit Bild). — Echo aus allen Welttheilen. — Weltmarkt etc. etc.

Durch alle Buchhandlungen zu beziehen und direct vom
Weltpost-Verlag, Leipzig.

Haasenstein & Vogler.

Γραφεῖον δημοσιεύσεων
ΕΝ ΛΕΙΨΙΑι
καὶ ἐν ταῖς σημαντικωτέραις πόλεσι τῆς Γερμανίας, Αὐστρίας καὶ Ἑλβετίας.

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΓΝΩΣΤΟΤΕΡΟΝ
πάντων τῶν γραφείων τοιούτου εἴδους. Ταχίστη ἐκτέλεσις πάσης παραγγελίας δι' ὅλας τὰς ἐφημερίδας τοῦ κόσμου καθ' ὡρισμένην διατίμησιν.

ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΣΙΣ ΕΠΙ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΩΝ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΩΝ.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Γνωστοποιοῦμεν εἰς τοὺς βουλομένους νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ τοῦ "Ἑσπέρου", ὅτι κατὰ συνεννόησιν μεταξὺ τῆς διευθύνσεως αὐτοῦ καὶ τῆς γενικῆς διευθύνσεως τῶν γερμανικῶν Ταχυδρομείων, δύνανται νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ καταβάλλοντες κατ' εὐθεῖαν τὴν ἐτησίαν αὐτῶν συνδρομὴν καὶ εἰς τὰ οἰκεῖα ταχυδρομικὰ γραφεῖα. Ἐπὶ δὲ τῇ εἰδοποιήσει τῆς καταβληθείσης πληρωμῆς θέλουσιν ἀποστέλλεσθαι αὐτοῖς τακτικῶς τὰ ἐκδιδόμενα τεύχη.

ΑΓΓΕΛΙΑ.

ΚΑΡΔΙΟΛΑΛΗΜΑΤΑ.
ΠΟΙΗΣΕΙΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Κ. ΠΕΡΔΙΚΙΔΟΥ
μετὰ Προλόγου ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ
Κου **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΕΜΙΤΕΛΟΥ.**

Ἐκδίδων τὰ ποιήματά μου, ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον, ζητῶ τὴν συνδρομὴν τῶν ἀγαπητῶν μοι ὁμογενῶν καὶ παντὸς φιλομούσου.

Τὰ Καρδιολαλήματα διαιροῦνται εἰς τρία μέρη· Α'. Αἱ Σβεσθεῖσαι Ἐθνικαὶ Ἐλπίδες. Β'. Στεναγμοὶ ἢ στιγμαὶ μελαγχολίας· καὶ Γ'. Ποιήματα διάφορα, ᾄσματα, σάτυραι, ἐπιγράμματα κτλ. κτλ.

Πᾶν ἀντίτυπον τιμᾶται ἀντὶ τριῶν (Ἀρ. 3) νέων δραχμῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22ᾳ Σεπτεμβρίου 1881. Α. Κ. ΠΕΡΔΙΚΙΔΗΣ.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ.

Γνωστοποιοῦμεν τοῖς ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ Κυρίοις συνδρομηταῖς τοῦ ΕΣΠΕΡΟΥ, ὅτι ἡ ἐπιστασία τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἀνετέθη τῷ Κυρίῳ ***Δημητρίῳ Ἀ. Κορομηλᾶ.***

Ἡ ἐν ΑΙΓΥΠΤΩι ἐπιστασία τοῦ ΕΣΠΕΡΟΥ ἀνετέθη τῷ ἐν ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑι Κυρίῳ ΠΕΤΡΩι ΣΑΡΑΝΤΗ (Βιβλιοπωλεῖον "ὁ Φοῖνιξ").

Ἡ ἐν ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗι ἐπιστασία τοῦ **ΕΣΠΕΡΟΥ** ἀνετέθη τῷ βιβλιοπώλῃ Κυρίῳ **S. GRASSO.**

Ἐν ΙΒΡΑΙΛΑι ἡ ἐπιστασία τοῦ ΕΣΠΕΡΟΥ ἀνετέθη τῷ Κυρίῳ **ΙΩΑΝΝΗι Α. ΒΟΣΚΩΦ** Γενικῷ πράκτορι τῶν Γαλλικῶν Διαπορθμεύσεων (Messagéries maritimes).

Ἡ ἐπιστασία τοῦ "ΕΣΠΕΡΟΥ" ἐν **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ** ἀνετέθη τῷ Κυρίῳ ΙΩΑΝΝΗι ΠΑΠΑΔΗι βιβλιοπώλῃ ἐν ὁδῷ Πέρα, ἀρ. 458.

Συντάκτης· Δρ. Ι. ΠΕΡΒΑΝΟΓΛΟΣ ἐν ΛΕΙΨΙΑι. CANAL-STR. 3.

Χαρτοπωλεῖον· Β. ΣΙΓΙΣΜΟΥΝΔΟΥ ἐν Βερολίνῳ καὶ Λειψίᾳ. — Τύποις· Γ. ΔΡΟΥΓΟΥΛΙΝΟΥ ἐν Λειψίᾳ.